

DOXA

ZPRAVODAJ

KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY

UNIVERZITY KARLOVY

2020–2021, roč. 7, č. 1, prosinec 2021

Samota

Finančně podpořeno MČ Praha 6

Městská
část
Praha

6

Obsah

EDITORIAL

Vojtěch Novotný / 1

FOCUS: Samota

Angelo Scarano: *Samota* / 2

Benedikt Mohelník – Zuzana Matisovská: *Sami, ale spolu? Chat o přátelství v teologii* / 4

Klára Kudlová – Klára Krásenská: *Strom s celem příliš těžkým* / 6

Josef Prokeš: *Samota v době sítí a bublin* / 9

Karel Vrána: *Myslet sám, ale dialogicky* / 11

AKADEMICKÝ ŽIVOT: CRASHTEST / 13

ABSOLVENT

Kristýna a Jindřich Zemánkovi – Josef Bartoň: *Taková normální rodinka s „teologickými kořeny“* / 17

Alice a Michael Bartůškovi – Marie Opatrná: *... je to takové ducha povznášející vzdělání* / 20

MINULOST A PŘÍTOMNOST

Marek Šmíd: *Studium teologie za první světové války* / 22

VZPOMÍNÁME

Aleš Opatrný: *Oto Mádr (1917–2011)* / 23

NAŠE OBORY

Uchazečům: *nač se u nás studiem připravíte?* / 24

INFORMACE / 26

ZA HRANICE

Matěj Jirsa: *Matěj v Irsku* / 27

NADAČNÍ FOND ARNOŠTA Z PARDUBIC

Josef Fiřt: *Dopis čtenářům* / 28

Doxa: zpravodaj Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo a datum vydání: 2020–2021, roč. 7, č. 1, prosinec 2021

Vydavatel: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Redakce: prof. PhLic. Vojtěch Novotný, Th.D. (vedoucí redaktor); doc. PhDr. Josef Bartoň,

Th.D.PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.; Mgr. Anna Jaklová; Mgr. Zuzana Matisovská; PhDr. Ing. Marie Vymazalová Ph.D.;

PhDr. Milan Pech, Ph.D.; PhDr. Radek Tichý, Ph.D., S.L.D.; Mgr. Irena Věchtová

Redakční kruh: Bc. Klára Krásenská; ThLic. Mgr. Lenka Makovcová Demartini

Adresa: Doxa, Thákurova 676/3, 16000 Praha 6, doxa@ktf.cuni.cz

Periodicita: 2× ročně

Grafická úprava: Vojtěch Nedbal podle grafické předlohy Otakara Karlase

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 73801 Frýdek-Místek

Distribuce: KTF UK. Cena: zdarma.

Registrace: MK ČR E 21835; ISSN 2336-5706

Za text jednotlivých článků odpovídají autoři a jejich pohled nemusí vyjadřovat stanovisko KTF UK.

Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit.

© Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Vážení čtenáři,

náš zpravodaj má být *pojítkem*. Má utvářet vědomí *sounáležitosti*. Má napomáhat *společnosti*. Má *překonávat odcizení* mezi pedagogy a studenty, mezi současnými členy akademické obce a absolventy i veřejností, mezi jednotlivými obory. Význam těchto pout si v době dlouhotrvající *izolace*, k níž nás přiměla pandemie, uvědomujeme zřetelněji než dříve. Snad je tedy dobré, abychom se zamysleli nad tím, co je vlastně *samota* a jaká jsou její pozitivita a negativa.

Občas se vracím k paradoxální povaze definic osoby, které vytvořila trinitární teologie právě tehdy, když se snažila vyjádřit absolutní bytostnou jednotu, živoucí spojení a konstitutivní vztahovost božských Osob, jež současně zůstávají mezi sebou absolutně odlišné tak, že je každá z nich odevždy provždy sama sebou. Právě v této souvislosti si teologie takřka nutně vypomáhala pojmy „nesdělitelnost“ a „samota“.

Připomínám Richarda ze Svatého Viktora (†1173), který uvedl, že božská Osoba je nesdělitelná existence božské přirozenosti – *divinae naturae incommunicabilis existentia*. A také výrok bl. Jana Dunse Scota (†1308): osobu činí osobou to, že je vposled samotou (*ultima solitudo*) čili negací jakékoli formy závislosti na osobě někoho jiného. Jistě, v těchto případech jde o terminologii ontologickou. Přesto je převzata ze sémantického pole, které odkazuje na *pozitivní* existenciální zkušenost *osamění* jako té situace, kdy je člověk sám sebou a kdy se díky *svěbytnosti* stává schopným *vztahu s druhým* – jako Já a Ty, jako jediné My.

Křesťanská duchovní tradice si dokázala osvojit i Plótínův opis duše, jež se touží v modlitbě vznést k božstvu, aby s ním byla „jedna s Jedním, sama se Samým“ (*monos pros monon*). Reinterpretovala toto *společné osamění* tvora s Bohem jako univerzálně, tj. katolicky otevřené celku skutečnosti, a především všem bližním – právě proto, že onen Jeden je Trojjediný původce a cíl veškerenstva, za které se v Kristu vydal do krajnosti, aby překonal každou formu *odcizení*.

Právě kvůli tomu prožil vtělený Boží Syn nanejvýš tíživou podobu *samoty jako opuštěnosti*: absenci útěšného a radostného vědomí lásky Boha Otce, tj. *společnosti Ducha svatého*, a povzbudivě přátelského účastenství s učedníky. Byla-li kdy v dějinách nesnesitelná samota, byla to ta, kterou prožil velikonoční Ježíš. Právě ona se ovšem stala základem, o nějž se provždy opírá *společnosti svatých*, které prostupuje celé dějiny i všechny situace. Lidské osamění může být strašlivé, ale na dně tohoto šéolu, mrtvolné říše opuštěnosti, se vždy lze setkat s Ukřížovaným.

K těmto a podobným úvahám Vás, milí čtenáři, náš zpravodaj zve. Ač rozptýlení v diaspoře, budme s jeho pomocí pospolu!

Vojtěch Novotný
vedoucí redaktor

Samota

ANGELO SCARANO

Mgr. Angelo Scarano, Th.D., S.S.L.
Katedra biblických věd a starých
jazykův

*Bible nepředkládá
negativní obraz
samoty, spíše
několikvrstevnatý
a s různými odstíny.*

Současná doba, především vinou pandemie, nás obdařila darem nežádaným, nevytouženým, nelákovým, ba dokonce pro mnohé nežádoucím – samotou. Vždyť co je dobrého na samotě? Proč ji (ne)vyhledávat? Nejsme snad společenskými bytostmi? Není snad snazší žít vedle druhého, navzájem si pomáhat? Nebyla snad kvůli tomu stvořena žena, aby byla po boku muže, vždyť „není dobré, aby člověk zůstal sám“ (Gn 2,18)?

Bible nepředkládá negativní obraz samoty, spíše několikvrstevnatý a s různými odstíny. Tento motiv je přítomný v životě několika biblických velikánů. Jmenujme Jákoba a jeho noční zápas u Jaboku, Mojžíše osamocené na hoře, Eliáše na poušti a na hoře Chorebu, Ježíše modlícího se na poušti či na opuštěných místech, Pavla ve vězeních. Vedle těchto příkladů fyzické samoty zmiňme i osobnosti prožívající samotu vnitřní: Jeremiáše, Joba.

Co můžeme vyčíst z těchto zkušeností?

O samotě „ožívají“ *vnitřní* démoni: pochybování o sobě, o smyslu svého života, rezignace (viz Eliášovo „Vezmi si můj život, nejsem lepší než moji otcové“, 1 Král 19,4), černý pohled na svět a na druhé („Zůstal jsem sám“, 1 Král 19,10), hořkost až nenávisť („Kéž uvidím tvou pomstu nad nimi“, Jer 20,12), nepřijetí vlastního života („Proklet den, kdy jsem se narodil... Proč mě nezabil ještě v lůně, aby se mi matka stala hrobem a břicho jí zůstalo navždy těhotné? Proč jen jsem vyšel z lůna matčina? Abych zakoušel jen trápení a žal? Aby mi život v hanbě vyprchal?“, Jer 20,14.18). Někdy to jsou i démoni *vnější*, tajemné bytosti odlišné od člověka: to je v případech Ježíšových pokušení na poušti (Mt 4,1–11). Dá se tvrdit, že hlasy těchto démonů (vnitřních či vnějších) jsou v běžném životě „přehlušeny“ vnějšími podněty: o samotě najednou vydávají řev jako šelmy. Velmi lapidárně je to vidět u starých lidí: ve stáří, o samotě se vynoří negativní vzpomínky na různé lidi, zranění a neodpuštění nebo zahořklost kvůli životním neúspěchům. Všechny tyto zážitky byly doposud zakryté činností a společenským životem: o samotě stáří se tyto nezahojené rány otvírají.

To byly negativní stránky samoty, zkušenosti s „démony“. Tyto zážitky s pouští však umožňují i něco pozitivního: nové poznání ne démonů, ale andělů (Eliáš, Ježíš), nebo dokonce samého Boha (Jer 20,13: „Zpívejte Hospodinu, vzdejte mu chválu! On zachraňuje život ubohému z rukou zločinců“). To je také ten nejhlubší důvod, proč mnozí utíkali a utíkají do samoty: kvůli Bohu, s voláním na rtech „Bože, hledám tvou tvář“ (Ž 27,8). Prázdnota samoty se může naplnit novou přítomností. Poznání vlastní chudoby se může stát poznáním Boží moci. Odloučenost od lidí umožňuje zakoušet novou blízkost Boží. A dokonce – nepřítomnost lidí vede k novému společenství s nimi, na jiné bázi než v běžném životě. Tuto zkušenost potvrzuje velký učitel mnišského života Evagrius Pontikus: „Mnich je ten, kdo je odloučen ode všech a harmonicky spojen se všemi“ (*O modlitbě* 124). Koneckonců, pokud autentické prožití samoty vede k novému společenství s Bohem, tak samo sebou i s druhými. To názorně vysvětluje jiný mnich a věhlasný učitel duchovního života, Doroteus z Gazy, když uvádí tento příklad: Pokud Bůh symbolizuje slunce, z kterého prýští paprsky, na nichž se nacházíme my lidé (více nebo méně blízko slunci), tak platí, že čím víc se přibližujeme ke slunci, tím víc i jedni druhým (*Duchovní poučení* 6,77–78). Jen nesprávně prožívaná samota se stává osamoceností, která není přínosná, vždyť není dobré, aby člověk byl sám: to by bylo proti jeho přirozenosti, je přece „zoon politikon“, tvor společenský!

Paradoxně lze tedy tvrdit, že útek od lidí... je útekem k Bohu a k lidem, nově nalezeným! Ztráta implikuje nalezení, prázdnota nové naplnění.

Nemůžeme opomenout další důležitý vztah, a to k sobě samým. O samotě člověk odkládá masky o sobě, nesprávné představy o tom, jaký je. Vždyť samota je nemilosrdná a bezlítostně z nás strhává faleš. Ale to má naštěstí i pozitivní aspekt: nalezení sebe, své skutečné tváře. Neautentičnost bytí je vystřídána autentickým bytím – tím, že se člověk stává sám sebou. A to díky přebývání s tím, který je tím nejautentičtějším Bytím.

Tento proces se dá vyjádřit slovem „proměna“, „metamorfósis“: odkládání falešného „já“, přijímání skutečné identity – nového lidství podle Boží podoby. Koneckonců podle učitelů křesťanského Východu je právě připodobnění a zbožštění cílem duchovního života. To je názorně vidět na Mojžíšovi, (Ex 34,28-30):

„Mojžíš byl s Hospodinem čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Byl tam bez chleba a bez vody. Slova smlouvy, totiž Desatero, zapsal na desky. Cestou z hory Sinaj nesl Mojžíš v rukou dvě Desky svědectví. Mojžíš ale nevěděl, že mu od rozhovoru s Hospodinem září tvář. Když pak Áron a všichni Izraelité Mojžíše spatřili, hle, tvář mu zářila tak, že se k němu báli přiblížit.“

Mojžíšovi zářila tvář po prodlévání o samotě s Hospodinem... a to se mu nestalo pouze jednou, ale opakovaně, po každém setkání s Bohem (Ex 34,34–35).

O samotě Mojžíš neměl na koho pohlédnout, leč na Hospodina: hleděl na světlo, a proto se sám stával světlem, zářil. A toto světlo z něj zářilo i v podobě Božích slov.

Něco podobného čteme u sv. Pavla (2 Kor 3,16-18):

„Jakmile se člověk obrátí k Pánu, rouška mizí. Pán je Duch, a kde je Pánův Duch, tam je svoboda. My všichni s odkrytou tváří jako v zrcadle odrážíme Pánovu slávu a tehdy jsme Pánovým Duchem proměňováni k jeho obrazu, od slávy k slávě.“

Na závěr velmi působivé svědectví od někoho, kdo prožíval autentickou samotu a právě díky ní a v ní vytěžil nádherné plody. Toto svědectví se vztahuje hlavně na ty, kdo žijí jako mniši, ale odvozeně i na ty, kdo jsou o samotě (řecké slovo „monachos“, „mnich“, znamená „ten, který je sám“):

„Mnich je ten, kdo se nesměšuje se světem
a prodlévá neustále pouze s Bohem.
Vidí a je viděn,
miluje a je milován
a osvícen nevýslovným způsobem se stává světlem.
Oslavován myslí si, že je čím dál chudší.
A poté, co se stal vnitřním člověkem, žije jako cizinec.“
(Symeón Nový Teolog, *Hymny* 3,1–6)

Krajina, Aelbert Cuyp, 1635–1691

Sami, ale spolu? Chat o přátelství v teologii

ZUZANA MATISOVSKÁ – TOMÁŠ B. MOHELNÍK OP

Tomáš Benedikt Mohelník, Th.D.
Katedra systematické teologie a filosofie

Mgr. Zuzana Matisovská
doktorandka teologie

*Přátelství je střed
našeho života,
ačkoliv strádáme.*

ZM: Ježíš hovorí učeníkom: „Už vás nenazývám sluhami – nazval som vás priateľmi“ (Jan 15, 15). Môže byť Boh priateľom človeka? Kresťania, ktorí o tom často so samozrejmosťou hovoria, vyznievajú neraz naivne a nasladle. Priateľstvo s človekom, ktorého tvár vidím, hlas počujem, môžem ho objat' a poprosiť o pomoc, sa predsa viac líši ako podobá tomu, čo si viem predstaviť pod vzťahom s tým, ktorý na konci dňa ostáva tajomstvom.

BM: Začala jsi pekne zostra! Zostal bych chvíli u Ježíšova rozhovoru s jeho učedníky. Z textu evangelia se dá dovodiť, že Ježíš jim něco takového říká poprvé. Ví, že bude brzy zatčen, odsouzen a popraven. Učedníci to jistě tuší, i když si to nejspíš nechtějí připustit. Atmosféra je napjatá. Vnímám to tak, že Ježíš chce svým učedníkům říct něco důležitého na poslední chvíli. Další příležitost prostě už nebude. Zároveň to není něco úplně nového. Museli k sobě mít lidsky hodně blízko. Cítily, že jsou si navzájem přáteli, jen to doposud nikdo neřekl nahlas. Možná z chlapského ostychu, možná z obavy, aby se něco tak niterného a vzácného nevystavilo nebezpečí eroze, když by se vyneslo na povrch. A říká jim to ve svém člověčenství, v tom, které s nimi sdílí. Ví, že je po vzkříšení zase uvidí. Ale chce jim to říct nyní, protože pak už to bude všechno trochu jinak. Budou si navždy živě pamatovat, že jim to řekl jako jeden z nich, jako slabosti vydaný člověk.

ZM: Vnímám vzácnost tej chvíle a viem text ľahko prijať ako svedectvo toho, čo apoštolí s Ježíšom zažili. Sami ale žijeme práve v tom čase po vzkriesení, kedy je to, ako hovoríš, všetko trochu inak. Ja prirodzenú skúsenosť s Ježíšom človekom nemám tak ako oni. Chápem, že ho môžem spoznať na základe toho, čo je zaznamenané a môžem uveriť, že nejde len o historický text, ale živé slovo, ktoré rezonuje s konkrétnymi situáciami v mojom živote, čo som ochotná interpretovať ako, že Boh hovorí ku mne. Je to ale pre človeka, ktorý ľudsky túži po hľbokej blízkosti druhého dosť na to, aby to nazval priateľstvom? V čom toto priateľstvo spočíva a čo od neho – bez toho aby sme Boha podceňovali – nemôžeme čakať?

BM: Přátelství s Bohem není možné. Bůh je transcendentní – nutně vzdálený a neuchopitelný. Ale chce, abychom byli jeho přáteli. Ježíšova slova, kterými jsi začala, ještě pokračují: „... nazývám vás přáteli, protože všechno, co jsem slyšel od svého Otce, jsem vám dal poznat.“ Cílem Synova poslání od Otce je učinit nás přáteli Božími. Nešlo to bez toho, že se Bůh-Slovo stal člověkem. K citovanému textu sv. Tomáš říká: „Přátelství sjednocuje city a ze dvou srdcí vytváří jakoby jedno.“ Myslím, že to se děje ve večeradle. Ježíš chce vytvořit tuto jednotu srdcí ještě před svým oslavením, aby potom mohl udělat další krok. Znovu Tomáš: „Tato jednota vyžaduje, že přítel sdílí s přítelem, co vlastní.“ Po vzkříšení je mnohem výrazněji patrné Ježíšovo božství, a to je to „vlastní“, co teď Ježíš sdílí se svými lidskými přáteli. Dává jim svého Ducha, který z nich dělá Boží přátele – *amatores Dei*, jak říká Tomáš. Duch je totiž společná láska Otce a Syna, nebo spíš Láska. Přátelství je bezvýhradná vzájemná láska. A protože nám Ježíš dal svou Lásku, můžeme být Božími přáteli. Lidská blízkost k přátelství patří, protože člověk není celý bez emocí. Apoštolové nám zanechali svědectví o Ježíšově neopakovatelném přátelství a Ježíš chce utvořit přátelství s každým z nás. Myslím, že k našemu duchovnímu životu prostě patří, že jaksi strádáme tím, že tu Ježíš není s námi. Anebo víc pozitivně, náš duchovní život je nesen hlubokou touhou po tom, že se jednou se svým přítelem Ježíšem vřele obejmeme. Proto je to velmi osobní rovina a něco jako niterný střed našeho duchovního života, naší víry. V mezidobí tu máme sestry a bratry, také Ježíšovy přátele.

Krajina, Jacob van Ruisdael, 1650–1655

ZM: Člověk si teda nevystačí s Bohem sám – potřebuje přátelův? Všetci sůhlasíme, že láska k Bohu je neoddelitelná od vztahu k ľudom, no naše křesťanské interpretácie častejšie vedú k obrazu človeka, ktorý s neúnavne milou tvárou, príp. zaťatými zubami pácha dobro, než toho, kto si nadovšetko uvedomuje, že potrebuje druhého, a je ochotný a schopný budovať zrelé a hlboké vztahy.

BM: Především, u Boha není žádné „sám“. Ještě než se člověk k Bohu přiblíží, Bůh jsou Tři. Vztahy mezi Otcem a Synem a Duchem svatým mají všechny charakteristiky přátelství. Trojice je dokonalé přátelství. Je škoda, že se v kurzech dogmatiky tento božský atribut zcela opomíjí. Sám Bůh postavil člověku na cestě k Bohu člověka. Nelze se mu vyhnout. Jmenuje se Ježíš z Nazareta. Než přijde člověk k Bohu, je potřeba, aby se polidštil, a to je hlavní záměr Ježíšova působení mezi lidmi. Dokud se alespoň trochu nepodaří dosáhnout toho, že rozkvetne naše vlastní lidství, nejsme připraveni na setkání s Bohem, protože bychom mu vůbec nerozuměli. Přátelství stojí na tom, že na osobu proti mně pohlížím jako na někoho, kdo mě může obohatit, kdo mi může dát něco, co bych sám nikdy neměl. A ještě víc, přítel je pro mě ten, kdo sám, jako první, touží mě obohatit. Dokud se někdo dívá na druhé lidi jako na předmět, na kterém se dopouští dobrých skutků, zůstávají pro něho pouhým prostředkem pro získání nějakého profitu.

ZM: Rozumiem, že osoba Ježíša skrze ktorého sa uskutočňuje dielo spásy je pre náš vztah s Bohom kľúčová, ale sú tiež určujúce, hoci inak, naše ľudské priateľstvá? Naša ľudskosť predsa nemôže rozkvitať inak ako v interakcii s druhými. Nevystačím si nie len sama s Bohom, ale ani sama s Ježišom. A nie len to, nevystačíme si ani v úzkom kruhu křesťanov, ktorí si myslia, že Boha poznajú. Bez unáhleného idealizovania považujem za podstatný prvok môjho vztahu s Bohom to, že sa ním nechávam oslovovať skrze ľudí, ktorí sú iní. Základom vztahu je zdielanie a istá podobnosť, ale možno sú naše očakávania v tomto smere príliš obmedzené, zvlášť v kontexte života, ku ktorému, ako hovoríš, istá miera strádania patrí – nie len vo vztahu s Bohom, ale aj vo vztahu s najbližšími ľuďmi.

BM: Správně poukazuješ na tuto mezilidskou rovinu. Přátelství je pro sv. Tomáše tím nejvyšším možným stupněm lásky, protože je to láska vzájemná, jde v ní o sdílení toho nejušlechtlejšího, čeho je člověk schopen, a přitom se nestaví stranou ani „nižší“ roviny, jakou jsou třeba emoce nebo nároky naší tělesné existence. Přátelství s ostatními lidmi proto nepatří k nějakým volitelným položkám našeho duchovního programu. Je esencí křesťanské spirituality. Mezilidské vztahy jsou pro náš život ze všeho to nejdůležitější. A přitom právě v této oblasti jsme nejkřehčí a potřebujeme to nejradikálnější uzdravení. Čím je vztah ke druhému člověku hlubší a čím víc do něho vkládáme, tím je ohroženější. Činíme se zranitelnými, když necháváme druhého vstupovat do své niterné intimity a sami ho můžeme snadno poranit. Kolem přátelských vztahů stále jakoby krouží démoni sobectví, strachu, žárlivosti, žádostivosti – seznam by byl nekonečný. Strádáme tím, že nejsme schopni dosáhnout dokonalého přátelství. A přitom je přátelství to nejkrásnější a nejcennější, co můžeme mít. Samozřejmě nemůžeme být přáteli, v tom nejvlastnějším smyslu, se všemi lidmi. Ale přátelské nastavení máme mít ke všem lidem. Dokonce i k nepřátelům. To je součástí toho duchovního úkolu, který jsem před chvílí zmínil. Člověk Ježíš se ke všem lidem staví přátelsky. Pokud chceme být jeho učedníky, musíme se vydat stejnou cestou. Hlásání evangelia zná jedinou cestu do srdcí jiných lidí: přátelství.

ZM: Akým spôsobom pracuješ v každodennom živote s tým trvalým nenačplnením vo vztahu k Bohu i k ľuďom. Ako prijať istú mieru samoty a zároveň nerezigňovať na blízkosť?

BM: Pracuji na tom těžko. Popsal bych to jako balancování mezi odhodlaným nasazením a frustrací. Odhodlání je motivováno tušenou hodnotou, které přátelství s Bohem a s lidmi pro mě má. A frustrace z vlastních limitů, které jsou jiné v duchovní a jiné v mezilidské rovině. Nad tím vším je přece jen vděčnost za každý okamžik zkušenosti skutečného přátelství.

Krajina, Hermanus Fock, nedat.

Strom s čelem příliš těžkým

Mgr. Klára Kudlová, Ph.D.
Katedra církevních dějin a literární historie

Vnější i vnitřní samota, která tenhle lidský osud omezuje a ničí, ho zároveň buduje a dává mu prorocký rozměr.

S Klárou Kudlovou rozmlouvá Klára Krásenksá

Klára Kudlová je česká literární historička. Studovala českou a anglo-americkou filologii na FF UK, v roce 2011 zde obhájila dizertaci o současném českém románu a získala Ph.D. Od roku 2006 působí v Ústavu pro českou literaturu AV ČR, zde se věnuje české literatuře 20. a 21. století. Od loňského roku vyučuje v češtině i angličtině některé literární předměty na oboru Dějiny evropské kultury na KTF UK, mezi její ústřední témata patří spirituálně orientovaní tvůrci 20. století. Spolu se svým mužem vychovává tři děti.

Téma samoty, osamění a úzkosti je v české poezii tématem tak frekventovaným, jak bytostně je spjaté s lidským údělem. „Živ jsem s neveselou duší“ (Bridel 1970, s. 705) nacházíme už v díle Bridelové, z novějších autorů připomeňme Jiřího Ortena, básníka úzkosti – „Tak spolu, tak sami, tak navždycky“ (Orten 1940/2004, s. 9). V okruhu katolicky orientovaných básníků, jejichž inspirační zdroje často souvisí s francouzským prostředím, začíná ve 20. století osobitý hlas francouzské básnířky Suzanne Renaud, žijící po boku Bohuslava Reynka. V českém prostředí se její tvorbou zabývali Zdeněk Rotrekl, Jaroslav Med, Barbora Bukovinská či Václava Bakešová. Ucelenou životopisnou knihu napsala Lucie Tučková (Tučková 2013). Kláro, mohla bys přiblížit Suzannin život ještě v jejím francouzském domově?

Začnu jejím zráním: to je poznamenáno nelehkým vztahem mezi jejími hluboce odlišnými rodiči i stínem dětí, které její matce předčasně zemřely. Osobnost této mladé ženy, vyrůstající mezi majestátními alpskými štíty obklopujícími Grenoble, však přece jen nachází zdroje útěchy a opory. Mezi prvními je vřelý vztah s matkou, stále silicím hybatelem je pak víra. Asi osmdesát kilometrů od Grenoble leží na horských úpatích vesnice La Salette, místo zjevení Panny Marie, tam Suzanne pravidelně putuje... Velký vliv má samozřejmě i její vzdělání. Je první ženou, která absolvovala filozofickou fakultu na univerzitě v Grenoble, později zde přednáší anglickou a francouzskou literaturu. Tragický je ale její citový život. Kdykoliv se zamiluje, zmizí po určitém čase naděje na šťastnou, životní lásku. To vše se posléze odrazí v její básnické prvotině *Ta vie est là* (1922).

Hovoříš o útrapách lásky – k matce i mužům, jejichž trvalá blízkost byla Suzanne odepřena. Jakou roli zde nakonec sebral Bohuslav Reynek?

Řekla bych nečekanou, téměř nepravděpodobnou. Šťastné období jejího života po úspěchu knižní prvotiny je vzápětí vystřídáno zlomem, umírá Suzannina matka Félicie – stín této rány dopadá pak na Suzanne po celý život. Reynek v tomto období se Suzanne koresponduje, vydává její sbírku česky, opakovaně za ní přijíždí do Grenoblu. Rozhodnutí pro něj je však přesto ztěžka vydobývané, jednak kvůli předtuše oběti, jednak proto, že ze Suzanniny strany půjde o svatbu „z přátelství“, ne „ze silné lásky“. První náraz přijde po příjezdu novomanželů do Reynkova rodného Petrkova. Suzanne, zvyklá na velkorysý měšťanský styl, je tu náhle postavena před nečekanou skromností a strohost nového domova. Lidé okolo navíc nerozumí jejímu jazyku ani mentalitě.

Dostáváme se tedy k Suzannině básnické tvorbě – můžes přiblížit její aspekty či vývoj?

Hlavně z počátku je hodně ovlivněná svou četbou. Miluje anglické jezerní básníky, Johna Keatse, je pod vlivem francouzských symbolistů. To všechno jsou podstatné vlivy na *Ta vie est là*, *Život tvůj zde*. Po svatbě s Reynkem

Prosinec, Adriaen Collaert, kol. 1580

a po narození dvou synů pobývají střídavě půl roku v Grenoble a půl roku v Petrkově. Šťastné chvíle střídají pocity hlubokého osamění v Čechách. O pokusech přijmout je svědčí zejména její sbírka *Ailes de cendre*, přeložená Bohuslavem Reynkem jako *Křídla z popela* (1935): „Ve chvíli, kdy hory větrem šlehané,/ odcházejí, shýbajíce hřbety hnědé,/ v kláštery, v něž tma jen s věčnem zavane,/ na dalekých toulkách duše dumy přede,/ na minulosti své podemletém břehu:/ Samoto, jen hlasu tvého slyší něhu!“

Pomalu se však blížíme k úderu války, který téma samoty rozšiřuje velice bolestně a krutě. Jak se s tímto obdobím básnířka vyrovnala?

Především byla jako Francouzka žijící v Čechách strašlivě zahanbena podpisem Mnichovské dohody. Svou reakci na tuto zradu svého národa vtělila v roce 1939 do básní ve sbírce *Victimae laudes, Chvála oběti*. Vedle výčitky své první, francouzské, vlasti tu lze nalézt nové obrazy mlčení a samoty jako spirituálního „přediva“. Vydává však také *Nöel, Vánoce*. Zde se objeví jedna z nejkrásnějších vánočních metafor užitých v naší poezii, v Reynkově překladu zní takto: „Dni Štědrý, dube vysoký a starobylý,/ jenž věky zavěšené zdvíháš v slávě snětí/ jak okno chrámové, v němž hvězdy zazářily,/ v soumraku přijmi nás, své zabloudivé děti!“

Protektorátní období je plné útrap. Až ve chvíli, kdy nacisté dokonce vyženou Reynkovy z Petrkova a zaberou jejich dům, objeví se náhle prostor spočinutí. Přijme je rodina nakladatele Josefa Floriana ve Staré Říši: dům je vybaven mnohojazyčnou knihovnou, Suzanne tu stihne během jediného roku koncipovat hned dvě básnické sbírky.

V roce 1947 vyjde v Reynkově překladu první z nich jako *Dveře v přítmí* (*La porte grise*). Bohužel je to poslední kniha vydaná za autorčina života. V tomto roce Suzanne podniká svou poslední cestu do Grenoble. Zde se v předtuše budoucího politického vývoje ještě naposledy kratince rozhoduje, který ze dvou domovů zvolit. Svým návratem do Československa stvrdí své vnitřní ano mužovi a synům, své vnitřní ano Bohu a v neposlední řadě ano tajemnému osudu své poezie.

Zmínila jsi, že za života jí poslední sbírka vychází roku 1947 – co vše se v jejím osobním a uměleckém životě odehrává v příštích dvou dekadách?

Po komunistickém převratu v roce 1948 je jí, tak jako desítkám jiných, znemožněno publikovat. V tomto období překládá poezii z češtiny do francouzštiny, podporovaná v tom básníkem Henri Pourratem, který chce její překlady ve Francii knižně vydat. Podmínky, v nichž žije, jsou strašlivé. Petrkovský zámeček je z většiny zabrán pro potřeby zemědělského družstva, niterný Bohuslav několik let vůbec nevychází, aby neviděl postupující devastaci usedlosti i zahrady. Do těchhle Getseman jejího pozdního života vstupují ovšem tu a tam „andělé“. Vedle Pourrata je zapotřebí připomenout alespoň francouzskou matematicku Annick Azimour. Ta se v Petrkově objeví v období prvního slabého uvolnění, nedlouho před Suzanninou smrtí, na podzim 1963.

Zdá se tedy, že skrz koncentrované neštěstí válečných i totalitních let přece jen prosvitají jiskry útěchy...

Ano, básnířka se snaží trochu zmírnit syrovost své situace, vytváří si malý azyl za petrkovskou kuchyní. Vyklidí si místnůstku, kde pak čte, modlí se, překládá, poslouchá gramofonové desky a pije kávu. V krátkém období let 1953–1956 zde ještě i básnický tvoří. Verše tohoto posledního období vyjadřují moudré, nezahořklé smíření s tichem a samotou. Jejich nejuplnějším obraz poskytuje druhý díl francouzského souboru jejího díla, vydaný péčí Annick Azimour. V českém překladu Jana Tomeše je tu obraz, který myslím personifikuje básnířčinu duši: „strom s čelem příliš těžkým vším, co zná,/ se chvěje, zašumí, umlká.// Pod lunou tišina.“ (*Œuvres. Les gonds du silence 1999*, překlad Jan M. Tomeš) Básnířka skutečně nyní navenek i uvnitř umlká. Výrazem zápasů, které v tomto období lidsky i umělecky podstoupila, jsou básně beze slov, tišina.

Listopad, Adriaen Collaert, kol. 1580

Myslíš, že drtivost samoty nakonec zvítězila, alespoň v rámci básnířčina života? Nebo lze v tomto údělu nalézt ještě cosi jiného, co by jej poždvihlo k novému smyslu?

Platí obojí. Za svého života nebyla Renaud ze své umělecké klauzury nikdy vysvobozena. Bolestně s ní srostla. Teprve po její smrti se v uvolněnější atmosféře 60. let objevila první knižní vydání jejího díla a postupně začaly přibývat další projevy po dnešek velmi silného zájmu o její tvorbu. Ten nový smysl, o kterém mluvíš, tu ale nepochybně je, jednak jako důležité svědectví o zápasu se samotou. Vnější i vnitřní samota, která tenhle lidský osud omezuje a ničí, ho zároveň buduje a dává mu prorocký rozměr. Nesmírně cenná je tu nepřikrášlenost. Básnířka neslaví skvělé, hrdinské vítězství – věrnost je tu zčásti dána i nemožností jiné volby, vítězství je vlastně vzdáním se. Cena tohoto zápasu spočívá v tom, jak je lidsky autentický. A pak – náhle! – následuje vzkříšení, dnešní eminentní zájem o její tvorbu, spirituální vliv, který má Renaud své dnešní čtenáře.

Citovaná literatura:

BRIDEL, F. Co Bůh? Člověk? In TICHÁ, Zdeňka. *Růže, kterouž smrt zavržela: výběr z české poezie barokní doby*. Praha: Odeon, 1970, s. 705.

ORTEN, J. *Básně*. Edice Erb, Praha: Nakladatelství Václav Petr, 1940. Sbírká poesie, svazek 1. Rediguje Kamil Bednář. Elektronická verze – Borovička, Lukáš. Praha, 2004, s. 9.

TUČKOVÁ, L. *Suzanne Renaud/Petrkov 13*. Praha – Litomyšl: Nakladatelství Paseka, 2013.

Krajina, Hanns Lautensack, 1553

Samota v době sítí a bublin

JOSEF PROKEŠ

Bc. Josef Prokeš
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Jak najít odvahu vyjít z vlastních zdí a opět se setkat s druhým člověkem, který se nachází mimo moji bublinu?

Tento text píšu v době, kdy sám mám samoty více než dost. Zvyklý na každodenní překotný život, najednou mnoho dní v nemoci a karanténě. I když různých zpráv a volání je dostatek, člověku přece jen něco chybí. Obvyčejně a jednoduše by se řeklo, že je mu smutno. A tak se přibližuji, i když hodně vzdáleně, k porozumění všem uzavřeným v samotě domovů pro seniory, ale také všem těm, pro které je virtuální kontakt ten jediný.

Před nedávnem vydaná encyklika *Fratelli tutti* staví do popředí k mediaci biblický obraz milosrdného Samařana (Lk 10,25–37). Papež František zdůrazňuje, že tento text neadresuje jen křesťanům. Naopak nabízí tento starý a silný příběh všem lidem dobré vůle, aby se jím mohli nechat obohatit a proměnit společně (srov. *Fratelli tutti* 56).

Jeden člověk je na své cestě okraden lupiči. Ti mu vezmou vše, co má, a nejen to. Vezmou mu mnohem více. Především schopnost pokračovat dále po cestě a také možnost komunikace s druhými. Nevíme, jak moc byl zraněn, co konkrétně Lukáš myslí tím, že ho nechali ležet polomrtvého. Nevíme, zda mohl volat o pomoc nebo byl v bezvědomí. Každopádně byla jeho komunikace přinejlepším jednostranná. Možná, že ho někdo z kolemjdoucích mohl slyšet. On je však nemohl donutit, aby ho skutečně „slyšeli“, aby mu naslouchali, a už vůbec si nemohl vynutit jejich odpověď.

V příběhu, který Ježíš vypráví, jdou kolem zraněného stejnou cestou dva lidé. Kněz a levita. Oba ho vidí, ale vyhnou se mu. Jsou se zraněným přítomni ve stejném prostoru. Samo o sobě to ale nestačí, aby s ním navázali komunikaci, aby ho oslovili nebo mu pomohli. S jistou nadsázkou můžeme tvrdit, že kdyby tito dva muži šli v dnešní době, drželi by v ruce mobilní telefon, na kterém by vyřizovali zprávy, kontrolovali položky ve svých diářích nebo sledovali cestu na „mapách“, aby tu svoji správnou cestu neztratili.

Fyzicky blízko, přesto se tito lidé nepotkají. Možná přesný obraz našeho světa, kde se často skutečně nesetkáváme, i když se zrovna potkáme v jednom prostoru. Kolikrát takto podobně sedíme v kavárnách a na pracovních setkáních, anebo i žijeme v našich domácnostech. Možná i podobným stylem navštěvujeme naše kostely. Rozhovory sice slyšíme, ale vše se děje bez naslouchání druhému. Jako bychom byli hluchí. František tuto hluchotu popisuje přesně. Když nám někdo něco říká nebo vypráví a je uprostřed svého příběhu, začneme mu spontánně odpovídat. Myslíme, že už jsme slyšeli dost. Spíše než jemu ale nasloucháme jen sami sobě a ve svém sebe-zacyklení pro druhého není místo (srov. *Fratelli tutti* 48).

Těto zvláštní samotě uprostřed našich osobních setkání, ale také uprostřed sociálních sítí, které ke komunikaci používáme, věnuje papež František ve svém textu *Fratelli tutti* dostatek pozornosti a uvádí přesnou analýzu. Sociální sítě zvětšují naši izolovanost a samotu, protože jsme v nich často pokoušeni mentalitou výběru. Vybírám si, co se mi líbí a co se mi nelíbí, podobně vybírám lidi, se kterými se chci nebo nechci setkávat. Postupně se tak od ostatních izoluji, vytlačuji je ze svého světa. Nevěnuji jim svoji pozornost (srov. *Fratelli tutti* 47). Navenek nemusí být téměř nic vidět. V hloubce jsem ale vstoupil do „bubliny“, do svého světa a od druhých mě dělí zeď lhostejnosti. Uvnitř jsem s těmi, s nimiž sdílím stejný názor. Tak ale v podstatě slyším stále jen sebe nebo ozvěnu sebe samého.

Krásně to vystihuje Exupéry, když popisuje modlitbu panovníka, který už nemůže vydržet svoji samotu. Jistě, u něho byla samota zesílena ještě nerovnováhou ve vztahu panovník-poddaný. Ale i tak přesně vyjadřuje, z čeho

jeho samota vychází. „Všichni moji přátelé, společníci i poddaní nejsou pro mne náhle nic víc než jakési mluvící loutky. [...] Trápí mne, že se změnili v ten zrcadlový obraz, před nímž se stávám osamělejším než malomocný. Smějí se, když se smějí já. Zasmuší se, když mlčím. [...] Nemám se za co směňovat, neboť v tom bezmezném naslouchání slyším už pouze vlastní hlas, který mi vracejí zpátky jako mrazivou ozvěnu v chrámě“ (Antoine de Saint-Exupéry. *Citadela*. Praha: Vyšehrad, 2000, s. 135). Samota uprostřed lidí, kteří vytvářejí jen ozvěnu mě samotného.

Jak najít odvahu vyjít z vlastních zdí a opět se „setkat“ s druhým člověkem, který se nachází mimo moji bublinu? Co je prvním krokem? Co stojí na začátku nějaké proměny? Překvapilo mě, že František, když se zamýšlí nad rozdílem mezi levitou, knězem a Samařanem ve zmiňovaném podobenství, nachází rozdíl především v čase. Dá se předpokládat, že všichni někam chvátali, měli nějaké své plány. Řekli bychom zkrátka, že „neměli čas“. Jen Samařan dokázal od těchto věcí odhlédnout a dát svůj čas zraněnému na okraji cesty (srov. *Fratelli tutti* 63). Jen v čase, který mu věnoval, se k němu mohl přiblížit, opravdu ho „vidět“ a „slyšet“ a skutečně se dotknout jeho ran a léčit je. Skutečné setkání s druhým člověkem nemůže být jinde než v čase, který tomu dám. Setkat se ve stejném prostoru nestačí. Věnovat pozornost a skutečně naslouchat nelze nikde jinde než v čase. Pokud tedy chci začít vycházet ze svých bublin, musím čelit prvnímu nároku – nároku na čas. Možná ještě přesněji řečeno, abych dokázal v daném přítomném okamžiku darovat druhému svoji skutečnou pozornost a dokázal ho přijímat otevřeně, tak jak je. Být s někým v jedné prostoru, bydlet s někým v jednom městě či domě, setkat se s někým v jednom kostele nestačí. Jen tyto skutečnosti mě automaticky ke skutečnému setkání s druhým ještě nepřivedou.

Zajímavý rozměr dostanou tyto úvahy v momentě, když na ně vztáhneme papežův výrok, že čas je důležitější než prostor (srov. *Evangelii gaudium* 222n). Při pozorné četbě tohoto pravidla dostaneme, myslím, i zajímavou inspiraci pro život naší církve, pokud jde o otázku překračování hranic bublin a léčení naší samoty. „Dát prioritu času znamená starat se víc o to, abychom spouštěli procesy, než abychom obsazovali prostory. Čas dává řád prostorům, osvěcuje je a přetváří v články řetězu, který bez zpětných chodů neustále roste. Jde o to, abychom dávali přednost takovým skutkům, které ve společnosti plodí nové dynamismy a vtahují ostatní lidi i skupiny, jež je budou rozvíjet, dokud nepřinesou plody v důležitých dějinných událostech“ (*Evangelii gaudium* 223).

Pokud žijeme v době, kdy je v naší společnosti silné rozdělení, kdy si mezi sebou stavíme téměř nepřekonatelné zdi nedorozumění, nutně leží na stole otázka, jakou roli v této bolesti má církev. Může udělat něco pro vytvoření podmínek, aby se věci mohly dát do pohybu lepším směrem? Z uvedeného apelu papeže Františka na důležitost času se mi zdá, že rozhodující pomocí může být pokusit se žít v církvi tak, abychom reálně a skutečně upřednostňovali v životě církve čas před prostorem. Tedy být církví, která jen nehájí své pozice, která jen nekontroluje prostory, nebrání jako v zákopové válce své území, ale naopak má odvahu spouštět procesy. Znamenalo by to, že by církev a jednotlivé farnosti a komunity měly odvahu hledat nové cesty, dokázaly by naslouchat druhým bez předem daných a hotových odpovědí, bez jasných stanovisek, vymáhaných z předem vydobytých pozic.

Církev jako společenství, které, jako milosrdný Samařan, umí upustit od své plánované cesty a dokáže odbočit ke zraněnému, protože v něm vidí bratra. Dokáže dát světu čas. Ne, aby mu něco vysvětlila, ale aby ho skutečně „slyšela“ a „viděla“, a tak se mohla účinně dotknout jeho ran a začít je uzdravovat. Církev, která umí dát prioritu času, nelpí na pozici, ale má odvahu spustit nový proces.

Směřují k tomu naše komunity? A směřují k tomu nedělní setkávání našich komunit při mších svatých? Je to setkání ve společném prostoru, kde se ujistíme o pevnosti a neprůstřelnosti našich pozic a tím se posílíme, nebo jde o společnou modlitbu, abychom měli odvahu spustit nové procesy, vyjít k druhým, naslouchat jim a dát jim čas a péči? To jsou, myslím, zásadní otázky pro církev v čase rozdělení, samoty a sociálních bublin.

Krajina s Abrahámem a anděly,
Hans Bol, kol. 1568

Myslet sám, ale dialogicky

KAREL VRÁNA

Karel Vrána (1925–2004)
docent filosofie na KTF UK

*Symfonický princip
v pluralitě myšlenek
hledá konvergentní
jednotu pravdy.*

Tomáš Akvinský ve svém komentáři k Aristotelově *Metafyzice* vyslovil pozoruhodnou myšlenku. Napsal: „Oporet amare utrumque...“ Je třeba „milovat“, to je vážit si, ctít oba dva, jak toho, s nímž souhlasíme, tak i toho, s nímž nesouhlasíme. Oba totiž nám pomáhají v hledání a nalézání pravdy. Tato Tomášova, řekl bych přímo rytířská myšlenka předznamenala i moje putování v rozlehlých oblastech západní i české filosofie a také moje toulavé vybočení do hájemství posvátné teologie. [...]

Tomáš a tomismus

Nemýlím-li se, Kant jednou prohlásil, že se nebojí kritiky svých myšlenek. Vítá je. Bojí se spíše, kdyby nebyl pochopen. Podobně je tomu i dnes, když se paušálně odsuzuje tomistická filosofie jako překonaná, aniž by odmítající znali, co vlastně odsuzují. Docházvalo však k opačnému nedorozumění, když se totiž z tomismu dělala ideologie uzavřeného, hotového a nepřekonatelného systému. Jistě, můžeme mít a také máme určité kritické připomínky ne tolik k Tomášovi jako spíše k tomismu. Myslím, že to byl Maritain, který jednou poznamenal, že „Tomáš nebyl tomista“. Po mladistvém vysterilování snažím se dnes rozlišovat mezi myšlením „tomášským“ a „tomistickou“ spekulací. Toto rozlišování se už vžilo hlavně v německé filosofii, která běžně užívá distinkce „thomasisch“ a „thomistisch“.

Tomášův rytířský myšlenkový styl

Smysl Tomášova rytířského myšlenkového stylu, dnes bychom řekli jeho ideového gentlemanství, jsem se učil chápat postupně, když jsem poznal rozdíl mezi polemikou a kritickým dialogem. Podstatná vlastnost opravdu katolické, nejen myšlenkové kultury tkví ve velkorysém, stále živém hledačském otevření k pravdě, dobru a kráse. Takový byl a je pro mne Tomáš. Uvádí mne i do současných filosofických a teologických souvislostí. Třeba až k myslitelům jako Urs von Balthasar. U něho jsem se dověděl: „Jednota skladby pochází od Boha. Proto svět byl a je pluralistický a vždy také bude (a proč by ne: stále více). Svět přirozeně svůj vlastní pluralismus nevidí, protože v něm nikdy nebyla jednota, dříve právě tak málo jako dnes. Ale je smyslem jeho pluralismu neodpírat se jednotě spočívající v Bohu a Bohem sdělované, nýbrž do ní v souznění vplynout a přizvukovat jí. Také se nepočítá s jinými posluchači než se spoluhráči: při provádění božské symfonie – jejíž kompozici nelze v žádném případě vytušit z nástrojů, ani z jejich souhrnu – všichni poznávají, proč se shromáždili. Zprvu stojí a sedí cize a odmítavě vedle sebe. Jakmile však dílo začne, náhle pochopí, jakým způsobem vytvářejí celek. Nikoli v unisonu, nýbrž, což je mnohem krásnější, v symfonii.“

Pro Tomáše „přirozený rozum“ (*ratio naturalis*) není dialektická schopnost probouvat vlastní názory. Je to spíš živelná duchovní síla „zaznamenat“, vzít na vědomí a přijmout do vědění všechno, s čím se setká. *Anima humana est quodammodo omnia* [lidská duše je jaksi vším], zní jeden Tomášův princip. Proto také takový paradigmatický styl spojovat a propojovat to, čemu věříme, s tím, co víme, je stále aktuální.

Co mě na středověké scholastice vůbec a na Tomášovi zvláště přitahovalo, to nebyly jen jednotlivé tematické okruhy jako spíše celkový myšlenkový styl. Odvážil bych se pojmenovat ho myšlenkovým rytířstvím. V něm se jedno-

Krajina, Alexandre Calame, 19. století

cuji: vyspělý smysl pro odvážný dialog jak uvnitř ideového světa křesťanstva, tak i s mimokřesťanskou kulturou, tak živelná tvořivá asimilační schopnost uznávat a přijímat všechny univerzální hodnoty (Tomáš napsal: *Omne verum a quocumque dicatur ultimatum a Spiritu Sancto est* [vše pravdivé, ať již to bylo vysloveno kýmkoli, je vposled z Ducha svatého]), tak symfonický princip, který v pluralitě myšlenek hledá konvergentní jednotu pravdy: *qualiter se habeat veritas rerum* [jak se to má s pravdou věcí samých].

Integrální kritičnost

V rytířském myšlenkovém stylu Akvinského rozpoznáme i vzácnou integrální kritičnost k minulým i současným filosofům. Váží a hodnotí nejen jejich klady. Dovede i rozpoznat jejich nedostatky, nehotovosti a jednostrannosti. Dovede vyslovit své kritické názory „proti srsti“ dobového konformismu. Taková tomášovská kritičnost, která nedělá z poznané pravdy obušek, mi dnes umožňuje přehodnocovat vztah filosofie a teologie. Středověk ve spojení filosofie s teologií dával přednost této poslední. [...] všichni všichni středověcí filosofové byli fakticky současně teology. Jejich filosofické tázání vděčí za svůj vznik teologickému impulzu. Tak tomu bylo ve středověku. Není to už minulost, krásná, ale přece jen minulost? Jsem přesvědčen, že současné živé filosofování se probouzí pod dotykem dějinné zkušenosti času, např. holocaustu, gulagu ap., moderní fyziky, hlubinné psychologie, evoluční biologie, poezie a literatury (Rilke, Kafka, Hölderlin, Dostojevský...).

Nestydím se, že i dnes ve svém pokročilém věku, jako kdysi za mlada, se stále učím u Tomáše myšlenkovému stylu jak ve filosofii, tak v teologii. Svou úvahu jsem začal citací z Tomášova komentáře k Aristotelově *Metafyzice*: „*Oportet amare utrumque...*“ Chci se teď vrátit k této myšlence a ocitovat přesněji Tomášova slova: „Je nutno milovat oba, nejen ty, jejichž názor sdílíme, nýbrž i ty, jejichž názor zamítáme. Vždyť oba se namáhali v hledání pravdy, a oba nám v tom byli nápomocni“ (Met. 12, 9; č. 2566).

Spor – rozhovor

Chci se tedy zmínit ještě o jedné typické vlastnosti Tomášova rytířského myšlenkového stylu, totiž o jeho kritickém přístupu k těm, s nimiž nesouhlasí. Můžeme být zaraženi, nebo dokonce zmateni, když čteme celé stránky obsahující zdůvodňování názoru Tomášova protivníka. Tomášova formulace je tak přesná a přesvědčující, že se zdá, jako kdyby byla jeho vlastní. Nikterak se nepozná, že Tomáš vyložené názory odmítá. Tomáš nechává promlouvat svého odpůrce, který se ukazuje výtečný co do formy, klidný, věcný a umírněný. Stávalo se, že argumenty protivníků byly připisovány samému Tomášovi. On je totiž podává tak průhledně a přesvědčivě, že se zdá, jako by on sám je zastával. Josef Pieper připomíná, že v takovém „postupu (Tomášově), který nejenže nechává přijít ke slovu protivníka i s jeho odchýlným, či přímo protichůdným názorem a s příslušnou argumentací, nýbrž ho sám uvádí, a to možná ještě lépe, jasněji a přesvědčivěji, než by toho byl sám protivník schopen, se projevuje cosi, co hluboce vyznačuje duchovní styl svatého Tomáše: totiž duch pravé disputatio, duch ukázněného odporu, duch pravého sporu-rozhovoru, který je sporem, a přece jenom rozhovorem. Tento duch určuje vnitřní formu stavby celého díla svatého Tomáše.“ Nemusím se rozpakovat říct, že také v tomto kritickém dialogu s názorově odlišnými nebo i protichůdnými partnery se ukazuje to, co je mistrné, vzorové, paradigmatické na tom, který je nazýván Doctor Angelicus nebo Doctor communis křesťanské vzdělanosti.

Převzato z: VRÁNA, Karel. Můj poutnický příběh filosofie. *Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity*. B, Řada filozofická = Studia philosophica 2004, roč. 53, č. B51, s. 96–97, 101–103. Ukázkou si připomínáme tohoto akademického pracovníka naší fakulty.

Výstavní projekt CRASHTEST vznikl před 10 lety jako náplň nově otevřeného kurátorského semináře na Katolické teologické fakultě Univerzity Karlovy. Vedoucí semináře Milan Pech cítil potřebu umožnit studentům praktickou zkušenost s uměním, jehož historii na fakultě studují, aplikovat naučené v praxi a získat přímou zkušenost s uměleckým provozem. CRASHTEST měl suplovat deficit praktické výuky.

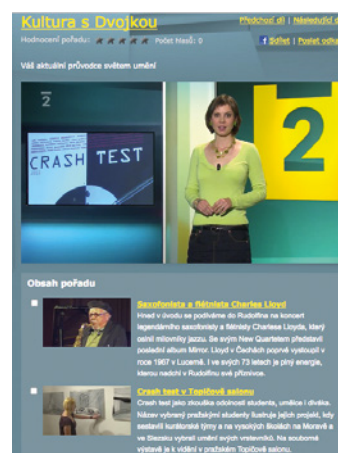
Vhodným způsobem se zdálo být propojení studentů dějin umění v roli kurátorů se studenty uměleckých oborů vysokých škol. Název projektu tedy měl být metaforou zátěžové zkoušky pro všechny zúčastněné, kteří se prvně setkávají při tvorbě výstavy. Jak začínající kurátoři, tak i mladí výtvarníci skrze něj procházejí jakýmsi testem odolnosti proti nárazu – mínění veřejnosti a výtvarné kritiky.

CRASHTEST je multilaterálním projektem, který zvyšuje odborné a praktické kompetence všech participujících stran. Svou podstatou spojuje jednotlivce a celé instituce, které spolupracují na realizaci společného díla. Proto má široký dopad na všechny, kdo se do něj zapojí. Především studenti rozvíjejí své odborné dovednosti (umělecká kritika, redakční práce, psaní odborného textu, instalace expozice...), ale také ty manažerské a komunikační. Rovněž kontakt a kooperace mezi univerzitními institucemi, pro které vytváří CRASHTEST prostor, je zásadní pro budoucí konkurenceschopnost jejich absolventů v lokálním i globálním měřítku.

CRASHTEST 1

1. 11.–16. 11. 2011, Topičův salon

Kurátoři navázali spolupráci se studenty moravských a slezských uměleckých škol (v Brně, Olomouci, Opavě, Ostravě a Zlíně) a vyhledávali díla, která podle nich tvůrčím způsobem reflektovala daný region.

CRASHTEST 2: Ne/přízpusobiví

16. 10.–9. 11. 2012, Topičův salon

Druhý ročník se zaměřil na české, ale mimopražské školy – v Liberci, Ústí nad Labem a Hradci Králové. Společným tématem vybraných děl se staly různé formy nepřizpůsobivosti, která byla chápána široce nejen v rovině umělecké, ale také společenské a osobní.

CRASHTEST 3: Jak? Jinak!

26. 2.–28. 3. 2014, Galerie Czechdesign

Výstava se zaměřila na tvorbu studentů oboru keramiky a porcelánu na Vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě a Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze. Snahou bylo zhodnotit, jaká je aktuální situace tohoto výtvarného odvětví, které se může zdát jako přehlížený obor.

designmag.cz

designmag.cz

CRASHTEST 4: Bože, cože?!

2. 9.–19. 9. 2014, Topičův salon

Čtvrtý ročník hledal díla v prostředí Moravy (Brno, Olomouc, Ostrava, Opava). Vybrané malby, grafiky a objekty prezentovaly čtyři rozdílné přístupy k hledání odpovědí na základní otázky po smyslu života a smrti, poznávání sebe sama, vlastního místa ve světě.

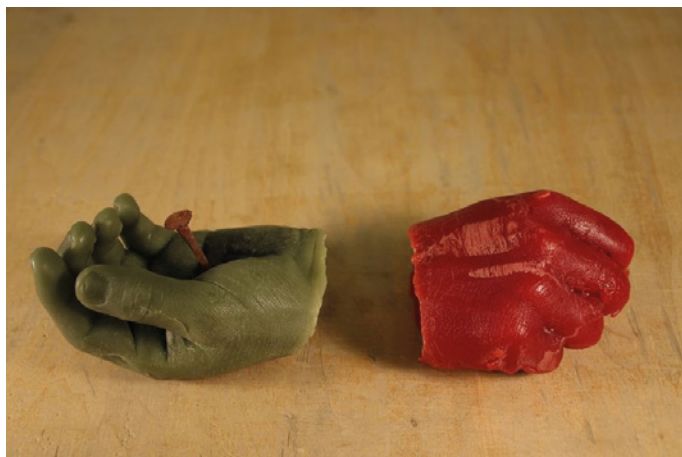

foto: archiv KTF UK

CRASHTEST 5: Transmise

3. 9.–9. 10. 2015, Topičův klub

Výstava se zaměřila na technologii 3D tisku. Kurátoři navázali spolupráci s Ateliérem sochařství I na FaVU v Brně. Součástí výstavy byl také společný projekt brněnského ateliéru a School of Visual Arts v New Yorku.

CRASHTEST 6: Toužíš po mně

10. 6.–1. 7. 2016, Topičův salon

Šestý ročník byl dvoudenním festivalem performancí, které se odehrály buď přímo v prostoru Topičova salonu, nebo v blízkém okolí. Ty byly dokumentovány a pořízené fotografie, videonahrávky a jednotlivé artefakty byly následně vystaveny v galerii.

CRASHTEST 7: Rekonstrukce AVU 93/94

13. 6.–7. 7. 2017, Topičův salon

Tento Crashtest zvolil retrospektivní pohled na tvorbu 90. let na pražských uměleckých školách. Kurátorky se rozhodly rekonstruovat soubor diplomových prací studentů, kteří absolvovali v roce, kdy se narodily, tedy v akademickém roce 1993/1994.

foto: archiv KTF UK

CRASHTEST 8: UMPRUMEM 92/93

14. 6.–4. 7. 2018, Topičův klub

Kurátorky se zaměřily na pražskou UMPRUM a její absolventy z akademického roku 1992/1993. Zajímaly se rovněž o fungování školy v odlišných politických režimech (před sametovou revolucí a po ní), vztahy mezi studenty a pedagogy, osobní vzpomínky, zejména na základě osobních rozhovorů.

CRASHTEST 9: Věci

14. 6.–4. 7. 2019, Topičův salon

Kurátoři se zamýšleli nad otázkou relativní hodnoty věcí, které nás obklopují. Zatímco k některým z nich přilneme více než k ostatním, jiné pro nás ztrácejí význam a další ho znovu získávají, když jim jejich funkční adaptaci dáme nový smysl. V závěrečné „aukci“ při derniéře výstavy si návštěvníci sami mohli vyzkoušet, co jsou ochotni dát za věc, která je pro druhé už bezcenná. Tento ročník výjimečně nespolupracoval s žádnou uměleckou školou.

CRASHTEST 10: Rožni!

5. 8. 2020 – 31. 1. 2021, Muzeum umění a designu Benešov

Desátý Crashtest se věnuje fenoménu světla v současném umění. Výstava přibližuje tři polohy světla: spirituální, kosmickou a psychohygienickou. Projekt vznikl ve spolupráci se studenty ČVUT, UMPRUM, UTB ve Zlíně a UJEP v Ústí nad Labem.

foto: archiv KTF UK

Taková normální rodinka s „teologickými kořeny“

Teologické vzdělání neznamená jenom studium, ale pomáhá i jako celoživotní osobnostní a duchovní formace.

S Kristýnou a Jindřichem Zemánkovými rozmlouvá Josef Bartoň

Do městečka Rokytnice v Orlických horách jsem se tentokrát vypravil nejen s cílem prožít prázdninové dny v malebném česko-kladském pomezí, ale také proto, abych se pokusil o dvojrozhovor s našimi absolventy Kristýnou a Jindřichem Zemánkovými, kteří zde žijí, pracují a vychovávají své čtyři černoooké dcerky Elišku (4. třída), Míšu (3. třída), Markétku (1. třída) a Agátku (ta se narodila teprve v květnu 2020).

Představili byste se prosím trochu našim čtenářům? Proč vás vůbec napadlo jít studovat „tvrdou teologii“, tedy pětiletý magisterský obor katolická teologie?

J: Vyrůstal jsem v Posázaví, maminka byla správcovou hradu Český Šternberk, pak jsme se přestěhovali blíž ke Kolínu. Mám chemickou průmyslovku, už tam jsem si zahrával s myšlenkou, že půjdu studovat na kněze. Po maturitě v r. 2002 jsem byl přijat do Teologického konviktu (církvní „přípravky“ semináře) a zároveň jsem složil přijímačky na KTF UK. Nakonec jsem ale nastoupil rovnou na fakultu, jako „laik“.

K: Já jsem přímo z Rokytnice, vystudovala jsem Biskupské gymnázium v Hradci Králové, dokonce jsem maturovala z předmětu *náboženství*. V r. 2004 jsem byla přijata na teologické fakulty v Praze i Olomouci, ale dala jsem přednost Praze. Hlavním důvodem pro mě byla jakási duchovní touha, prostě jsem „věděla“, že mám jít studovat teologii.

Jestli to není tajné, kdy vás to „cvrnklo přes nos“, že by bylo dobré začít spolu chodit? Kdo z vás za to „víc může“?

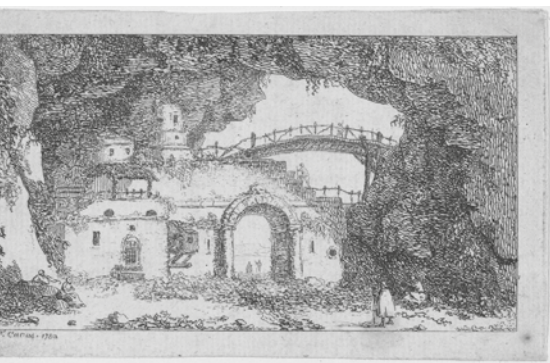
K: Prostě jsme se potkávali na chodbách, pak i v některých seminářích, povídali jsme si, vyrostlo to postupně z kamarádství.

J: Je to tak, jak to říká Kristýna. Dodnes, když na to vzpomínáme, nacházíme „uzlové“ okamžiky, které nás sblížovaly, třeba devadesátiny Dr. Mádra, zahradní slavnost, mikulášská, seminář Dr. Šprunka – dá se říct, že nás dala dohromady fakulta a fakultní život.

Po svatbě jste se nastěhovali do Rokytnice. Jak to bylo se zaměstnáním? Vy jste oba navíc ještě na KTF museli dodělat některé studijní povinnosti, ne?

K: Ještě za studií v Praze jsem pracovala na Pastoračním středisku při arcibiskupství. Z Rokytnice jsem potom při dopisování diplomky (obhájila jsem až v r. 2011) jezdila do Rychnova jako asistentka psychologické ambulance v tamní nemocnici. Následovalo šest let mateřské dovolené, během níž jsem si vystudovala bakaláře v oboru sociální patologie a prevence na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové. Díky tomu plus magisterskému diplomu z KTF UK jsem nastoupila na Probační a mediační službu ČR v Rychnově, mou agendou byly alternativní tresty, obecně prospěšné práce. Pak jsem úspěšně prošla konkurzem na místo vedoucí Centra pro rodinu na hradeckém biskupství. Z té pozice jsem letos odešla znovu na mateřskou.

J: Já jsem hned po státnicích (ještě jsem také dopisoval diplomku, obhájil jsem ji v r. 2010) nastoupil v Rokytnici ke státní policii. Musel jsem absolvovat odborný kurz v Brně, který trval 9 měsíců. Od r. 2012 jsem ve funkci zástupce vedoucího rokytnického oddělení.

Krajina, Pierre Nicholas Camus, 1780

A bodnost, kolik máš hvězdiček?

J: Jsme malé oddělení, takže tři s kolejničkou, jsem teď třetím rokem nadpraporčík.

Jindro, téma Tvé diplomky zde na KTF bylo zaměřené řekněme spirituálně-forenzně: „Člověk, společnost a trest“. Byl v tom asi už zájem, který se pak vtělil do tvého povolání?

J: To určitě, už delší dobu to ve mně zrálo. Nebyly mi vzdálené ani úvahy o armádě. Kdo si mě z dob studia pamatuje, ví, že jsem rád nosil strohé uniformové součásti – boty, maskáčové kalhoty, vojenský svetr atd. Když jsem uvažoval o kněžství, myslil jsem na službu armádního kaplana. Mimochodem, nedávno jsem byl osloven ze strany policie i církve, jestli bych se nechtěl zapojit do rodící se duchovenské služby při policii, což by obnášelo stát se trvalým jáhnem.

Ty jsi, Kristýno, měla diplomové téma biblicko-pastorační: „Kristus jako hlava a zdroj křesťanského manželství. Exegeze a teologická reflexe Ef5,21-33“. Dá se z toho snad vyčíst vaše tebdější směřování? A třeba i nějaká tvoje představa nebo tušení, že se postupně staneš ostřílenou matkou takového hejna, které teď musíš doma s obdivuhodnou energií „šéfovat“?

K: Spíš to souviselo s tím, že jsem tehdy pracovala v Centru pro rodinu, a taky mi to navrhl školitel Dr. Jaroslav Brož. Když si Jindra přečetl mé vývody o manželském ideálu, trochu se zhrozil (*smích*).

Zastávám názor, že teologie jakožto náročný humanitní obor svou pestrostí a mnohopředmětovostí (filozofie, staré jazyky a jejich struktura, dějiny, Písmo, systematickoteologické předměty, právo, praktické disciplíny, umělecké a estetické důrazy...) studenta velmi slušně obecně připraví pro nejrůznější zaměstnání i nečekané životní situace. Můžete i vy říct, že se vám v životě i zaměstnání hodí, že jste vystudovali „nejteologičtější“ obor na fakultě? Využíváte i konkrétně svou přípravu a vzdělání?

K a J: O zaměstnání jsme už mluvili. Doma jsme dvě starší děti připravili na první svaté přijímání. V době jarní celostátní karantény jsme doma slavili domácí bohoslužby Slova. Dokonce – což tě jistě potěší – i znalost starých jazyků nachází své uplatnění, například když jsme zde ve farnosti měli kněze Tomáše Kvasničku, který často provádí exegezi z řečtiny. U oběda jsme s ním pak debatovali o jednotlivých výrazech a řecké i české syntaxi (*smích*). Také od nás lidé automaticky očekávají, že se jako absolventi teologie budeme v církvi ujímat různých aktivit, což se rámci časových možností i děje: přednášky snoubencům v rámci Centra pro rodinu v Hradci Králové, částečně výuka náboženství ve farnosti, vedení časopisu farnosti atd. Také se na nás spolufarníci běžně obracují s různými dotazy ve věcech víry a podobně. Aniž se o to snažíme, i nevěřící lidé nás díky naší kvalifikaci vyhledávají s překvapivými otázkami. Dokonce se občas objeví i zájem o oficiální odbornou konzultaci, třeba od kriminální policie ohledně zpovědního tajemství.

Vy jste dvojice, která zvolila život na malém městečku v horách, v dlouhém zimním období, kdy zapadnou silnice, by se dalo s nadsázkou až říci „stranou civilizace“. Nicméně tuším, že ani zde se nevede jen pokojný, idylický život „procul negotiis“. Jaká dobrodružství dokáže přinést život rodině venkovského policisty?

J: Služba u policie vždycky, i tady na venkově, přináší nějakou míru nebezpečí a dobrodružství. Policistova celá rodina je vlastně neustále v určitém pohotovostním režimu. Já sám se vždycky, když jdu do služby, výslovně modlím, abych se ve zdraví k rodině vrátil. Jsou tu zákroky proti různým pachatelům, silniční nehody, občas nějaká honička. Párkrát jsme museli resuscitovat – jsme totiž školeni i jako zdravotníci, protože tady v horách sanitka přijíždí až po nás... Výjimečně jsem musel použít i zbraň, naštěstí jen proti psu, kterého na nás pachatel poštal.

K: Zrovna před několika dny musel Jindra v letní podvečer zanechat domácích prací (*Jindra se směje a dodává: odejít od škopku s nádobím*) a odjet. Povolávali totiž všechny policisty a horskou službu, aby okamžitě nastoupili hledat po lesích a horách pohřešovaného starého pána, za pomoci cvičených psů a helikoptéry. Jindra domů nakonec přišel ve dvě nad ránem, zcela zmateného seniora našla na polské straně tamní policie. Před časem mi Jindra pro jistotu věnoval knížku „Život s policajtem – vše, co by měla rodina policisty vědět“ (*smích*).

J: Policista je policistou dvacet čtyři hodin denně, i když o to zrovna nestojí. Například jednou na výletě v Brně jsme byli svědky toho, jak se nějaký chlapík snažil těsně přede mší uloupit kostelní kasičku. Přistihl ho farář a přetahovali se o ni. Já jsem samozřejmě cítil povinnost zakročit, zloděje jsem zpacifikoval a předal policejní hlídce.

A na závěr: Máte nějaký vzkaz pro svou Alma Mater a její osazenstvo?

J: Teologické vzdělání pro mne neznamená jenom studium, ale pomáhá mi dodnes i jako celoživotní osobnostní a duchovní formace. Přeji studentům, aby to mohli prožívat podobně.

K: Vidím to stejně. Chtěla bych také popřát studentům i učitelům naší fakulty, aby nelehká doba epidemie skončila a aby mohli co nejdříve zase prožívat plný fakultní život, ke kterému nutně patří osobní setkávání.

Krajina, Roelant Roghman, 17. století

... je to takové ducha povznášející vzdělání

S Alicí a Michaelem Bartůškovými rozmlouvá Marie Vymazalová

Manželé, oba absolventi Dějin křesťanského umění na KTF, kteří se potkali právě na naší fakultě. Alice je v současné době na mateřské. Michael pracuje na Odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Středočeského kraje. Mají spolu dvě dcery, Toničku (3 roky) a Emilii (3 měsíce).

Co každého z Vás vedlo ke studiu dějin křesťanského umění?

M: Měl jsem dějiny umění na gymnáziu a tam jsem si tento obor oblíbil. Když jsem si potom podával přihlášku na vysokou školu, cíleně jsem si vybral KTF. Obor dějin křesťanského umění mi přišel jiný než ostatní.

A: U mě to bylo obdobné, taky jsem se chtěla cíleně zaměřit na dějiny křesťanského umění, a tak byla přihláška na KTF jedinou v tomto oboru. Uspěla jsem dokonce i na oboru konzervátorství na VŠCHT, ale nakonec jsem zvolila naši fakultu. Na gymnáziu jsme dějiny umění neměli, jen jsme při výtvarné výchově dělali filmové plakáty. K zájmu o umění mě ale dovedla moje rodina. Společně jsme chodili na výstavy. Vzpomínám si, že mě velmi zaujala výstava o Rudolfu II. Dokonce jsme pak se sestrou doma dělaly vlastní výstavy a rodina je musela procházet. Můj strejda mi dokonce dal vstupné, to mě potěšilo (*smích*). To byly takové dětské začátky mé kurátorské praxe.

Z výstavy o Rudolfu II. si pamatuji především všudypřítomné plakáty na zastávkách. To mě jako dítě také hodně zasáhlo. Jak to bylo u Tebe, Michale?

M: Já vzpomínám na výstavu v Národní galerii o Mistru Theodorikovi. Tam to pro mě možná všechno začalo. Měl jsem podané i jiné přihlášky na vysoké školy, ale dějiny umění pro mě byla srdcovka. Sice mi to všichni vymlouvali, že je to nepraktické, ale mně to nevadilo.

Takže jste nikdy nelitovali, že jste si vybrali dějiny umění?

A: Určitě nelituji. Člověk má opravdu velký kulturní rozhled. A může zapříst rozhovor s kýmkoli.

M: Jasně, je to takové ducha povznášející vzdělání. Pro mě byl také rozhodující novinový rozhovor s bývalým děkanem prof. Ludvíkem Armbrustrem, který se mi dostal do rukou. On na základě své japonské zkušenosti obhajoval humanitní vzdělání. V Japonsku totiž programátoři nebo technici vyhledávají více humanitní obory než úzkoprofilové technické vzdělání, které se neustále turbulentně mění. Oni vystudují a už mají de facto zastaralé vědomosti. Ale pokud studují humanitní obory, tak je to naučí myslet. A to pro mě bylo lákavé.

Potkali jste se při studiu dějin křesťanského umění. Bylo pro Vás tedy umění a kultura už od začátku jednou ze součástí společného času?

A: První naše společné setkání proběhlo na výstavě Francisca Goyi na Chodovské tvrzi. Takže to tam bylo od začátku.

M: Určitě. Dříve než kino byla samozřejmě výstava.

A nyní? Alice, ty jsi nedávno dokončila doktorát a momentálně jsi na mateřské. Michale, ty pracuješ v té skutečně praktické a administrativní sféře památkové péče. Máte ještě chuť večer nebo o víkendech společně trávený čas i s dětmi naplňovat kulturou a památkami?

Vysoká škola není jen soustavná příprava na budoucí povolání, ale na život.

Krajina, Charles Jacques, 1864

A: Já si bádám do šuplíku. Michal moje doktorské téma zná možná lépe než já, protože mě pořád poslouchá (*smích*). Ale určitě je to společné téma stále. I starší dceři se to postupně snažíme dávkovat. Když si chceme udělat společný výlet, jedeme třeba do staré Prahy, do centra. Dceři vyprávíme, proč jsou kde které sochy a tak podobně.

Takže děti Vaše zaměření určitě ovlivňuje.

A: Já myslím, že ano. Naši starší dceru se třeba snažím vést k samostatné tvorbě, nechci, aby ustrnula na omalovánkách. Hlídám si, aby měla kvalitně ilustrované knížky. Nebo jsme společně byli na výstavě o Trnkově zahradě.

M: A vkus na kvalitní večerníčky má sama od sebe. To je dobré. (*smích*)

Vždy se absolventů ptám, co jim škola pro jejich současnou praxi dala.

M: Základní přehled o vývoji umění. Při porovnání s kolegy s jinou odborností je to pro mě výhoda. Oni zas mohou být více zběhlí v úřednických procesech. Všechno má své. Je pravda, že památkařina klade velký důraz na stavebnictví. Tak jsou zase ve výhodě více kolegové se stavárnou.

Myslíte, že Vás fakulta v něčem změnila? Dala Vám něco?

A: Například poznání, že studium není jednorázové, ale celoživotní zájem. A že disciplína dějin umění je souborem několika oborů najednou. Dává mi to možnost pohlížet na danou problematiku z různých úhlů pohledu. A přináší to určitou vědeckou pokoru. Tento obor nebude nikdy úplně probádaný, protože nikdy člověk do důsledku nepochopí konkrétního umělce. To poznání není konečné a vyčerpitelné. A skvělé bylo, že jsme potkali velké kapacity oboru. Každý měl svou specializaci a všechno dohromady nám zapadalo do velké mozaiky.

M: Rád vzpomínám na diskusi na exkurzi v Římě, kdy se projevila pluralita názorů našich pedagogů o životě sv. Pavla, pohled starokřesťanského umění versus biblistika. To byly skvělé zážitky. A co nám fakulta dala? Mně dala ženu! Co víc by člověk chtěl.

A: Dala nám hodně dobrých přátel. Prostředí bylo vyložené přívětivé, studentské aktivity a společné akce jsou nezapomenutelné. A důležitá byla Ovce, takové srdce toho studentského života. (*studentský klub v přízemí fakulty, pozn. redakce*)

M: Tam probíhaly naše studentské akademické diskuse. Takhle si představuji athénskou školu. (*smích*)

Co byste řekli člověku, který by se zeptal, zda má jít studovat dějiny umění?

M: Já bych mu to rozhodně doporučil. Právě aby si uvědomil, že vysoká škola není jen ta soustavná příprava na nějaké konkrétní budoucí povolání, ale že je to příprava na život. Že je to nejlepší způsob, jak si rozšířit způsob myšlení. Člověk, když bádá, tak je to někdy až detektivní pátrání. Naučí se tolik dovedností, které potom může aplikovat v jiné situaci...

A: Přesně jako Sherlock Holmes nebo Agatha Christie. Člověk se naučí například staré písmo, paleografii, hledat v archivech, používat vizuální paměť, třídit informace, dohledávat si data o umělcích. Pak každá drobná informace musí zapadat do logického rámce a člověk se vše naučí zpracovávat jiným způsobem.

M: A dějiny umění jsou na rozdíl od historie nebo filosofie aspoň něčím hmatatelné, tak v tom je to taky fajn.

A žertovná otázka nakonec. Hádáte se někdo o umění?

A: Hádáme se nejvíc o ikonografii, nebo o to, co chtěl umělec vlastně říct. A Michal má lepší hlavu na čísla.

M: No to slyším poprvé v životě. (*smích*)

A: Já mám víc paměť na tvary. Michal na obsah a data.

Takže se vlastně ve výsledku doplňujete.

M: No samozřejmě.

Studium teologie za první světové války

MAREK ŠMÍD

Česká katolická teologická fakulta sídlila v Praze od svého vzniku v roce 1891 ve východním křídle areálu Klementina, přičemž zde od roku 1775 působil rovněž arcibiskupský seminář. Teologická fakulta zde používala pět místností včetně prostor děkanátu. Třebaže se již na konci 19. století uvažovalo o vybudování nové budovy semináře, pro nedostatek finančních prostředků nebyla tato myšlenka nakonec realizována. Poměry ve staré budově Klementina však byly špatné, střecha protékala a zdmi prosakovala voda.

V listopadu 1911 se teologická fakulta přestěhovala do pronájmu v barokním Clam-Gallasově paláci v Husově ulici na Starém Městě pražském, kde opět získala pět místností. Již v únoru 1915 se však fakulta znovu stěhovala, a to do nově pronajatých místností ve druhém patře budovy ve Spálené ulici č. 15 na Novém Městě, kde zůstala až do poloviny 20. let, odkud se následně přestěhovala do Dejvic.

Pro teologickou fakultu znamenal světový konflikt obtížné období, umocněné především zásobovacími potížemi v arcibiskupském semináři. Ceny potravin, stejně jako petroleje, uhlí a dalších potřeb, vystoupaly vysoko, takže bohoslovci a jejich učitelé často hladověli.

I pro Prahu platilo něco podobného, co o tehdejších brněnském semináři napsal ve své knize *Starý profesor vzpomíná* kněz, pedagog a spisovatel Dominik Pecka: „*Naše studium bylo nevalné. Měli jsme vyhrazen jen jeden sál a tam jsme poslouchali přednášky, studovali a spali. A hlavně mrzli. Nebylo čím topit a sluha stěžej sebral trochu jakési práchniviny, která měla nabradit uhlí. S jídlem byly také nesnáze. Chléb byl jen kukuřičný, drobil se a nedal se krájet, káva náhražková. Kdosi na ni narouboval vtíp: „Ta káva má jednu výhodu, jednu nevýhodu a jednu záhadu. Výhoda je, že v ní není žádná cikorka. Nevýhoda, že v ní není žádná káva. A záhada, z čeho je ta špína tak černá.“*

Chyběly však nejen potraviny, které se od jara 1915 rozdělovaly na příděl, ale, jak již bylo zmíněno, rovněž předměty denní spotřeby. Nad přejímáním a rozdělo-

váním zásob obilí a mlýnských výrobků bděl Válečný obilní ústav ve Vídni a jeho zemské pobočky. Významně byl vnímán nedostatek uhlí na topení. Se zhoršující se kvalitou potravin a častými náhražkami se zvyšoval počet žaludečních potíží a rostla nemocnost. Seminaristé byli proto opakovaně posíláni domů, kde pomáhali v hospodářství a kde měli zajištěnou lepší obživu. V některých případech se jejich absence protáhla navzdly, protože upřednostnili zajištěnou existenci před životem v semináři.

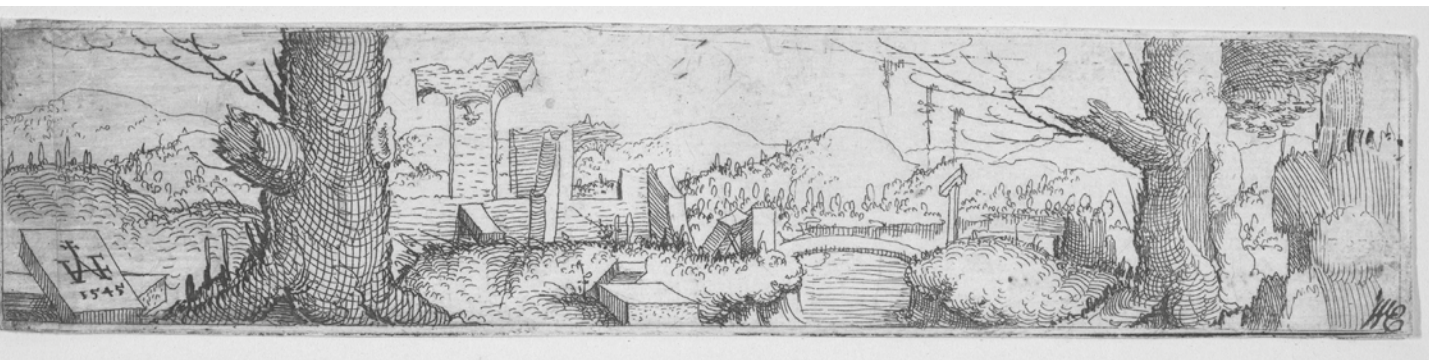
Během první světové války proto docházelo k poklesu počtu bohoslovců. Pokud jich v Praze v akademickém roce 1914/1915 studovalo 153, pak v roce 1915/1916 klesl počet na 137, v období 1916/1917 pak na 110 a v 1917/1918 se snížil na 72. Nejnižší počet seminář zaznamenal v roce 1920/1921, kdy zde studovalo pouhých dvacet studentů.

Post děkana teologické fakulty zastával v akademickém roce 1914/1915 univerzitní profesor, křesťanský politik a pozdější pražský arcibiskup František Kordač. Nevěnoval se v té době pouze pedagogické a vědecké činnosti na akademické půdě, ale rovněž duchovní službě v kostele sv. Klimenta v Praze, kde byl před válkou ustanoven univerzitním kazatelem. V kázáních a homiliích se věnoval obraně katolické věrouky proti útokům ze strany racionalismu, aby v pečlivě připravených a vědecky hutných přednáškách přesvědčil posluchače o správnosti obsahu komentované látky. Mimo to byl velmi aktivní ve Sdružení katolické inteligence, v němž od roku 1912 zastával funkci místopředsedy. Jako vlivný katolický intelektuál a církevní představitel dokázal oslovovat široké masy, zejména akademicky vzdělanou mládež.

V době první světové války se na postu děkana vystřídal tito univerzitní hodnostáři: zmíněný František Kordač (1914–1915), Gabriel Pecháček (1915–1916), Antonín Vřešťál (1916–1917), František Stejskal (1917–1918) a Vojtěch Šanda (1918–1919).

Na fakultě vyučovaly přední osobnosti církevního života v Čechách. Post vicekancléře zastával profesor církevního práva Josef Tumpach, mimochodem hlavní redaktor Časopisu katolického duchovenstva, nejdůležitějšího odborného katolického periodika 19. století. Řádnými profesory byli profesor biblického studia Nového zákona Jan Ladislav Sýkora, profesor dogmatiky

Krajina, Augustin Hirschvogel, 1545

Josef Pachta, profesor morální teologie Antonín Vřešťál, profesor pastorální teologie a katechetiky Gabriel Pecháček, profesor Starého zákona a semitských jazyků Jaroslav Sedláček, zmíněný profesor fundamentální teologie a křesťanské filozofie František Kordač, profesor církevního práva Alois Soldát, mimořádnými pak profesor semitských jazyků a asyriologie Václav Hazuka a profesor katechetiky a pedagogiky Antonín Hora.

Kodex kanonického práva z roku 1917 prodloužil studium teologie na šest let a rozdělil ho na dvě části (dva roky filozofie a čtyři roky teologické), což bylo v českých zemích v tehdejších hospodářských a sociálních poměrech války nerealizovatelné. Navzdory těžkostem probíhalo studium bohosloví v Praze, ale rovněž v Olomouci a v diecézních učilištích podle předchozích plánů. V květnu 1917 byl v Praze jmenován řádným profesorem církevních dějin docent František Stejskal, v lednu 1918 byl řádným profesorem jmenován docent dogmatiky Vojtěch Šanda a o čtyři měsíce později byl mimořádným profesorem jmenován docent bibliistiky Josef Vajs.

Podstatně radikálněji zasáhla válka do studia českým bohoslovcům v zahraničí. Co se týká studentů teologie na české koleji v Římě, která od svého vzniku v roce 1884 umožňovala kněžím získávat kvalitnější filozofické a teologické vzdělání na papežských univerzitách, ti museli po vstupu Itálie do první světové války na jaře 1915 opustit Věčné město a vrátit se i s vicerektorem Janem Evangelistou Dvořákem jako představitelé nepřátelské mocnosti do vlasti, kde svá studia dokončili. Teprve na podzim 1919 se první bohoslovci vrátili opět na českou kolej v Římě.

Jen pro zajímavost, z pražské diecéze studovalo na české koleji v akademickém roce 1914/1915 deset bohoslovců. Někdejší česká kolej v Římě tak byla spojena s pražským seminářem, v jehož čele stál obětavý a laskavý Jan Nepomuk Říhánek. Konkrétně se jednalo např. o bohoslovce Jaroslava Beneše, který studoval na papežské univerzitě Urbaniana v Římě. Na kněze byl následně vysvěcen v červnu 1916 v Praze.

Spojení pražské teologické fakulty s Arcibiskupským seminářem a úzce profesní pojetí teologie přispělo k výraznému poklesu počtu studentů. Přesto tu právě v době první světové války v semináři studovali bohoslovci, kteří se později zapsali do širšího povědomí, např. pozdější pražský arcibiskup a kardinál Josef Beran.

Literatura:

MAREK, P. – ŠMÍD, M. *Arcibiskup František Kordač: Nástin života a díla apologety, pedagoga a politika.* Olomouc 2013.

NOVOTNÝ, V. – VAŇÁČ, M. – KUNŠTÁT, M. *Biografický slovník katolických teologických fakult v Praze 1891–1990.* Praha 2013.

ŠMÍD, M. *Vatikán a české země v letech 1914–1918.* Brno 2020.

Oto Mádr
(1917–2011)

Aleš Opatrný

Mons. ThDr. Oto Mádr, katolický kněz a český teolog, se narodil roku 1917, zemřel roku 2011. Studoval v Praze a po válce v Římě. Po návratu z Říma měl v Praze učit na naší teologické fakultě morální teologii. Místo toho šel záhy do vězení, odsouzen na doživotí. Odseděl si patnáct let, než byl podmíněčně propuštěn

Na jaře roku 1968 jsem jako student techniky Otu Mádra poznal v neformální pracovní skupině, která se scházela u další legendy, PhDr. Květoslavy Neradové. Tam si mne Mádr trochu proklepal a zapsal do pověstného malého notýsku, kde měl zapsány osoby, které považoval za důležité nebo nadějně. Takže se tam ocitl například i tehdejší student filosofické fakulty Tomáš Halík. V té neformální skupině jsem poznal další výrazné a kriminálně zocelené osoby, jako byl jezuita Mikolášek, Václav Dvořák, Karel Pilík a další. V krátké době pražského jara jsme se snažili vymýšlet, co by se dalo dělat pro oživení života církve neboli, jak říkal Mádr, „pro věc“. Následující tzv. normalizace naše naděje zchladila. Mádr stačil odučit jeden akademický rok na fakultě v Litoměřicích, než byl „odejit“. Pět let sloužil jako farář v Modřanech s nemalým nasazením. Nás, tehdy mladé, povzbuzoval a také určitým způsobem vychovával. Ta výchova spočívala ve vyžadování intelektuální poctivosti, důkladnosti a v důrazu na „vertikálu“, tedy vztah k Trojjedinému. Jeho oblíbené slovo, jež představovalo i nesmlouvavý požadavek, bylo „dotahovat“. A také držet se zdravého středu.

Z Modřan byl přesunut jako farář do Sudet, do Dolního Žandova. Tam bez zatrpknutí sloužil tři roky v podmínkách, které byly dost drsné, od těch pražských hodně odlišné. To jsem obdivoval. Ale ještě více jsem obdivoval reflexi situace církve v naší zemi v jeho slavném textu *Modus moriendi církve*. Ten je drsně realistický a při tom nabádající k životu. Je inspirativní i v podmínkách vnější svobody.

Na Katolickou teologickou fakultu se Mádr vrátil po sametové revoluci, ale záhy z ní byl opět „odejit“, teď ne státními úřady, ale tehdejším vedením fakulty. Mohl se vrátit až roku 2002, to už ne na dlouhou dobu.

Samostatnou kapitolou by byly vzpomínky na působení dvou tak velkých a tak rozdílných osobností, kterými byli Oto Mádr a Josef Zvěřina. Jakkoliv byli různí ve svém temperamentu a osobnostním založení, byli schopni spolupracovat a využívat svých obdarování k prospěchu církve.

Ota Mádr mne nikdy neučil, ale v léta trvajícím osobním kontaktu mne mnohému naučil. A nebyl a nejsem zdaleka sám, kdo mu je za to vděčný.

Uchazečům: Nač se u nás studiem připravíte?

„To musí být moc hezké studium, ale co jako budeš dělat potom, až absolvuješ?“ Myslím, že tuto otázku slyšela už velká část nejen našich studentů. Samozřejmě, že odpověď nebude vždycky jednoznačná, každého to táhne trošku jinam. Pokud uvažujete o studiu na naší škole, v tomto článku bychom Vám tedy chtěli stručně představit, na co budete jako naši absolventi připraveni.

Katolická teologie a Teologické nauky

Teologie Vás naučí dívat se racionálně a kriticky na skutečnosti, o nichž si mnozí myslí, že nemají žádný reálný základ. Široký záběr studovaných disciplín rozšíří Vaše vnitřní obzory a ukáže Vám netušené cesty do mnoha oblastí v praktickém životě.

Jako absolvent Teologických nauk a Katolické teologie budete připraven působit jako pastorační pracovník ve službě církve nebo zaměstnanec v církevních institucích. Můžete se uplatnit v humanitárních zařízeních a organizacích, a také v těch orgánech veřejné správy a veřejnoprávních institucích, nakladatelstvích, redakcích a různých médiích a společnostech, pro jejichž činnost je zapotřebí náboženských a obecně humanitních znalostí a přístupů. Po absolvování navazujícího magisterského studia získáte kvalifikaci pro práci učitele náboženství a vychovatele ve školách a školských zařízeních a v zařízeních sociálních služeb, a to jak v církevních, tak soukromých a státních.

Frekventanti tohoto oboru často využívají svého studia k hlubšímu pochopení a prohloubení své víry. Získají tak fundovaný základ pro hlubší zapojení do života jejich farnosti nebo do dalších osobních aktivit.

Katolická teologie – magisterský studijní obor, prezenční forma, standardní doba studia 5 let

Teologické nauky – bakalářský a navazující magisterský obor, distanční forma, standardní doba studia 4+2 roky

foto: Marie Vymazalová

Dějiny křesťanského umění

Díky nám už budete na svět okolo sebe pohlížet jinými očima. Neuvidíte pouze zeď, okno nebo obraz, ale uvidíte souvislosti, jak tato díla vznikla, a důvody, proč vypadají právě takto. Naše denní studium Vám dá znalosti o vývoji umění i historie, na kterých budete moci stavět ve své budoucí praxi.

Studium tohoto oboru Vám otevře dveře pro práci v institucích památkové péče, v muzeích a galeriích všeho druhu, v institucích a privátních firmách zabývajících se archeologií středověku, obchodem s uměním či výstavnictvím. Studium Vás také připraví na práci v církevních organizacích, především těch, které spravují kulturní dědictví – biskupství, kláštery apod.

Dějiny křesťanského umění – bakalářský a navazující magisterský obor, prezenční forma, standardní doba studia 3+2 roky

foto: Marie Vymazalová

Dějiny evropské kultury

Studium Vás provede cestou evropských dějin od starověkého Řecka až po současnost 21. století. Ukáže Vám nástroje a metody, jak historii chápat, vykládat a zprostředkovat ji Vašemu okolí.

Absolvováním tohoto oboru získáte znalosti, které absolventi jiných historických oborů mnohdy nemají. Ovládnutí historického řemesla Vám otevře cestu do archivů, muzeí i ústavů památkové péče. Po případném dalším doktorském studiu se můžete hlásit i do ústavů akademie věd či na katedry humanitních fakult. Naši absolventi mohou najít uplatnění také v kulturních zařízeních nejrůznějšího typu a rovněž v tisku, rozhlasu či televizi.

Dějiny evropské kultury – bakalářský a navazující magisterský obor, prezenční forma, standardní doba studia 3+2 roky

foto: Marie Vymazalová

Aplikovaná etika

My, lidé 21. století, musíme zpracovat překotný rozvoj všech oblastí společenského života – politiky, hospodářství, biomedicíny, lékařství, médií, techniky a vědy. Náš obor aplikované etiky Vám nabízí pro tuto cestu pohled etické relevantní reflexe.

Cílem studia je naučit Vás samostatně kritické a komplexní reflexi etických problémů a etických dilemat. Součástí tohoto procesu je zprostředkování kompetencí, které Vám umožní identifikovat, pojmenovávat a rozpracovávat etické otázky současnosti. Studium respektuje rozdílnost možných odpovědí a přístupů, věnuje přitom zvláštní pozornost také perspektivě křesťanské etiky.

Absolvent uplatní získané znalosti mj. na pracovních pozicích v soukromém i veřejném sektoru vyžadujících kompetenci při řešení etických problémů (např. oblast medicíny a pečovatelsví, sociální pomoci a podpory nebo mediálního působení) či v rámci neziskových organizací působících ve veřejném prostoru.

Aplikovaná etika – navazující magisterský obor, kombinovaná forma, standardní doba studia 2 roky

Zaujal Vás některý z našich oborů? Více informací můžete najít na našem webu studujktf.cz. Přihlášky na všechny obory je možné podávat do **28. 2. 2021**.

foto: Vu Minh Hieu

Informace

25. 6. slavnostní zakončení akademického roku na Strahově, bohoslužba Te Deum a zahradní slavnost

30. 6. studentský spolek Copertino pořádá KTFest

1. 7.–31. 8. letní prázdniny

3. 7. konference „Bible západoslovan-ská: jazyk a styl“

18.–23. 8. Letní škola liturgiky

28. 8.–30. 9. zápisy ke studiu

1.–18. 9. státní závěrečné zkoušky

14.–30. 9. státní doktorské zkoušky a obhajoby disertačních prací

16. 9. setkání zaměstnanců s prezentací plánu na hybridní či distanční výuku v zimním semestru se mimořádně uskutečnilo v refektáři Arcibiskupského semináře

21. 9. seznamovací kurz pro studenty prvních ročníků prezenčního studia,

plánovaný jako dvoudenní v Litoměřicích, byl nakonec kvůli hygienickým opatřením půldenní a proběhl v parku Jaroslava Meda

24. 9. Katolická teologická fakulta si začala připomínat 30. výročí reinkorporace do Univerzity Karlovy; vzhledem k epidemii zejména prostřednictvím specializovaného webu www.ktfuk30.com

30. 9. konec akademického roku, řádné zasedání AS KTF UK

1. 10. začátek akademického roku; v zimním semestru probíhá výuka v souvislosti s epidemií viru covid-19 distanční formou; plánované konference a kolokvia byly odloženy; dále je uskutečňován cyklus videopřednášek „S knihovnou za zády“

1. 10. tradiční bohoslužba Veni Sancte byla zrušena, stejně jako imatrikulace v Karolinu; Cenu Miloslava kard. Vlka pro nejlepší absolventy magisterského studia obdržela Mgr. Irena Věchtová (Dějiny evropské kultury)

5. 10. nastoupil na fakultu nový tajemník Ing. Luděk Knorr

6. 10. fakulní časopis AUC Theologica byl zařazen do databáze SCOPUS

21. 10. řádné zasedání AS KTF UK

26. 10. mimořádné zasedání AS KTF UK

4. 11. zasedání VR KTF UK se dvěma úspěšnými habilitačními řízeními, jimž připadla historická prvenství: v jednom se poprvé habilitovala v oboru Katolická teologie žena, ThLic. Mgr. Denisa Červenková, Th.D., ve druhém se PhDr. Viktor Kubík, Ph.D. jako první habilitoval v oboru Dějiny křesťanského umění; nyní se čeká na jmenování ze strany rektora

5. 11. bakalářské promoce zrušeny

16. 11. děkanský den

25.–26. 11. volby fakulních zástupců do AS UK

2. 12. řádné zasedání AS KTF UK

3. 12. poutní mše svatá v kapli Arcibiskupského semináře s online přenosem; následovala virtuální Mikulášská v gesci Spolku Copertino

14. 12. magisterské promoce zrušeny

23. 12. 2020 – 3. 1. 2021 vánoční prázdniny

8. 1. 2021 konec výuky v zimním semestru

11. 1.–14. 2. 2021 zkouškové období

11. 1.–14. 2. 2021 hodnocení vzdělávací činnosti studenty za zimní semestr

Krajina, Ercole Bazicaluva, pol. 17. století

Matěj v Irsku

MATĚJ JIRSA

Včera byl deadline. Usedám k notebooku, abych splnil, co jsem slíbil. Pomalu se stmívá, nemám mnoho času. Zvenku slyším silný vítr, celý den poprchává a skrz okno mi do pokoje proniká lezavá zima. Jsem v irském Maynoothu na ročním Erasmu a mám o tom napsat krátkou zprávu. Výhodou textů psaných narychlo může být jejich autentičnost. Nevýhodou textů psaných narychlo může být jejich nevalná kvalita. Modleme se, aby převážily výhody nad nevýhodami. Pojdme na to.

Jsem Matěj a studuji na kněze. Po třech letech na KTF a v kněžském semináři jsem si řekl, že chci změnu a novou výzvu. Už od mala jsem neměl rád angličtinu. Vždy to byl ve škole můj nejméně oblíbený předmět. Řekl jsem si tedy, že strávím jeden rok v anglicky mluvící zemi, čímž se donutím si angličtinu konečně zamilovat. Irsko bylo jasná volba. Více či méně krkolomně jsem si zařídil vše potřebné a vydal se na cestu.

„Běžte zkontrolovat, jestli je někdo na recepci, já počkám tady,“ říká mi taxikář, když mě dovezl jeden zářijový večer z letiště v Dublinu do opuštěného kampusu v Maynoothu. Mám někde tady strávit 14 dní karantény. Jen co se však vzdálím na 10 metrů od auta, taxikář si to rozmýšlí, startuje a odjíždí pryč. Vrátnice je úplně pustá, všechny budovy v kampusu zavřené, nikde ani stopy po lidech, připadám si jako v městě duchů. Mám hlad. Ujímá se mě po chvílce pán z místní security služby. Nezbývá mi než mu věřit, i když mluví s divným akcentem a nerozumím mu ani slovo. Zavede mě do opuštěného domu s postelí. „Your room.“ Tomu jsem rozuměl. Pak odchází. Dobrodružství začíná.

Matěj Jirsa

Maynooth University

Po dvou a půl měsících jsem zde již zabydlený a rozkoukaný o něco více. Ze svého karanténního útočiště jsem se přesunul do místního kněžského semináře a lidem již rozumím. Vypadá to tu jako ve fantasy filmu. Večer je v přilehlém parku mystická mlha, nad hlavou létají křičící havrani a irské zpěvy v kostele zní jako bojové písně hobbitů.

Kluci v semináři jsou hodní, když něco nevím, tak mi pomůžou, smějí se mým vtipům a já se na oplátku směji zase jejich vtipům, i když občas nevím, co vlastně říkají, protože mluví moc rychle. Jediné, co mi dělá starosti, je fakt, že v kulečnickovém turnaji jsem vypadl již v prvním kole.

Místní univerzita mě trochu překvapila. Na přednáškách nás je třeba 30. Což je rozdíl oproti minulému roku na KTF, kde náš maximální počet byl 3. Některé přednášky jsou zajímavé, jiné zase ne. Inu, to je normální. Díky koronaviru a online výuce můžu také absolvovat některé kurzy z Česka, takže snad v posledním ročníku nebudu muset tolik dohánět.

Stihl jsem toho již mnoho. Nechal jsem se pozvat na večer s místním ředitelem Erasmus programů. To když jsem si spletl chaty na WhatsAppu a napsal mu jednou večer omylem, jestli nemá chuť na pívko. Náhodně jsem taky objevil dům slavné rodiny Guinness, koupil si kytaru, seznámil se s mnoha lidmi a začal pracovat na své diplomce.

Doufám, že si stihnu ještě zahrát hurling a gaelic football. To je můj sen. Některé místní studenty jsem taky začal lákat na Erasmus do Prahy. Tak třeba v budoucnu někdo přijede.

Možná se nyní ještě očekává, že bych Vám měl Erasmus doporučit. Tedy, rozhodně doporučuji! I když... Čeká mě tu ještě skoro rok a říká se: „Neříkej hop, dokud nepřeskočíš.“

Venku se stmívá čím dál rychleji. Všiml jsem si, že lezavá zima do pokoje proniká, protože jsem okno zapomněl dovéřit. Za chvíli nám začíná modlitba v kapli, musím se tedy rozloučit. Pokud se Vám zdál tento krátký text psán hekticky, máte pravdu, opravdu tak napsán byl, omlouvám se. A těším se jednou opět na viděnou na chodbách KTF. A děkuji své fakultě, že mi tento výjezd umožnila!

Nadační fond Arnošta z Pardubic

DOPIS ČTENÁŘŮM

Vážení a milí čtenáři,

předně jsem velice rád, že jste dočetli až sem! Velice si toho vážím, o to více v této nelehké době. Nicméně, přátelé, nepropadejme trudnomyslnosti, vždyť kdy jindy a kdo jiný má být viditelným nositelem radostné zvěsti než právě čtenáři časopisu DOXA!?

Navíc si letos připomínáme 30 let reinkorporace naší *alma mater* do svazku Karlovy univerzity a tento akt dějinné spravedlnosti (jak správně podotýká náš pan děkan) je už přece dostatečně pádným důvodem pro důstojnou oslavu, za současné situace aspoň v soukromí našich domovů.

Zároveň věřím, že i časopis DOXA přispěje k tomu, abychom v této době našli čas na zklidnění a prostor pro vnitřní radost z příchodu našeho Spasitele.

Pokud má tento vsutku unikátní časopis vycházet i nadále a v tištěné podobě mít možnost si najít cestu na čestné místo do Vašich knihovniček, potřebuje k tomu jak elán a nadšení celé redakční rady, ale i nezbytnou finanční podporu od Vás, čtenářů.

Jak jistě víte, naše fakulta má omezený rozpočet a čistě režijní náklady na vydání a distribuci dvou čísel DOXY ročně činí přibližně 70 tis. Kč. Proto, prosím, přispívejte dle svých možností, a to buď formou participace prostřednictvím platformy www.darujme.cz či zasláním jakékoli částky na transparentní účet Nadačního fondu Arnošta z Pardubic uvedený vedle tohoto dopisu čtenářům, který se na financování časopisu DOXA podílí.

Budeme vděční za každý, i drobný dar, neboť slovy klasika, kterými se rozloučím „*nemusí pršet, hlavně když kape*“!

Srdečně děkuji za Vaši podporu a přeji Vám požehnaný čas.

V úctě

Josef Fiřt, předseda správní rady Nadačního fondu Arnošta z Pardubic

Krajina, Pierre Nicholas Camus, 1780

SEZNAM DÁRCŮ

Bušková Magda, Hájek Jiří, Konvalinková Ludmila, Kubička Milan, Kučerka David, Nadace VIA, Nekolová Alena, Novotný Vojtěch, Římskokatolická farnost, Sládek Václav, Šuda Vladimír. *Děkujeme!*
Od května do prosince 2020 obdržel fond dary v celkové výši 15 650 Kč.

Číslo účtu: 604 181 00 07 / 6000
PPF Banka, Praha 6

Pro další informace, uzavření darovací smlouvy a potvrzení o poskytnutí daru (kvůli uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu) jsme Vám k dispozici na uvedených telefonech a e-mailové adrese. Abychom vám mohli vystavit potvrzení o poskytnutí daru pro uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu, sdělte nám prosím svoji adresu.

Nadační fond Arnošta z Pardubic, zapsán v nadačním rejstříku u Městského soudu v Praze, oddíl N, vložka č. 648
IČO: 2792 30 70
Thákurova 3, 160 00 Praha 6
Telefon: 220 181 561
E-mail: info@fondap.cz,
Web: www.fondap.cz

Pokud máte chytrý telefon a účet u banky podporující QR platby, pomocí tohoto kódu se Vám v aplikaci banky předvyplní platba na náš účet ve výši 100 Kč, kterou pouze potvrdíte. Děkujeme.

Umístění kříže na budovu KTF UK v roce 1991

foto: Ladislav Hylena

ká

6

Finančně podpořeno MČ Praha 6

KOMENTÁŘ K VYOBRAZENÍ NA PŘEDNÍ STRANĚ OBÁLKY

Miroslav Rada, *Ježíš Kristus včera i dnes tentýž jest i navěky* (1982)

Když se zahledíme na pozoruhodné dílo Miloslava Rady (1926–2017), člena uskupení Proměna, „Ježíš Kristus včera i dnes tentýž jest i navěky“, které mistr namaloval pro evangelický kostel U Jákovova žebříku, můžeme meditovat nad obsahem malby, která provokuje a vyvolává otázky. Ukřižovaný Kristus zaujímá střed kompozice, ovšem jeho tělo je zobrazeno poněkud torzálně se zarámovanou hlavou, která je jaksi oddělena. K této hlavní postavě se váže rozložitá kompozice složená z detailů, které se přímo či nepřímo vážou k osobě Ježíše. Jsou zde postavy či jejich části, nádoby, domy, či různé abstraktní obrazce, které buď na něj navazují či zdánlivě vyplňují jen prostor obdélného díla. Miloslav Rada provokoval díly, která – sám praktikující evangelík – tvořil navzdory zákazu zobrazování, i obsahem, kde klade Mistra do středu dění často s velkými figurami či jiným komparesem, jenž doplňuje scény.

Bůh žije trojičným životem – Duch svatý je láskou mezi Otcem a Synem. Na našem obraze však Ježíš visí torzálně částečně opuštěn v „rozbité“ kompoziční scéně, kde sice zahlédneme i kříž a kalich a třeba i kopí, ale přesto určitá rozháranost detailů naznačuje Boží samotu. Pán se nám nabízí každou vteřinou života, ovšem my chceme být sami, nebo Ho nevidíme – nechápeme. Není nám to dáno nebo se spoléháme jen na člověka? Asi se nám vybaví samota během covidu, která je nám vnucena. Tak je to s naším obrazem. Zde se ke Kristu přeci jen někdo otočí, ovšem větší část z celku je zobrazena rozbitě, odloučeně, zmateně, spoléhaje se na sebe bez Boha, který přestože jen torzálně, přece vnímá všechny a všechno. Vertikálně pojaté objekty zobrazeny v různých odstínech modrých barev s červenými detaily nechtějí do sebe harmonicky zapadat, ale vyprovokovat k akci, která přinese aspoň zamyšlení nad samotou Boha i nás.

Marek Pučálík

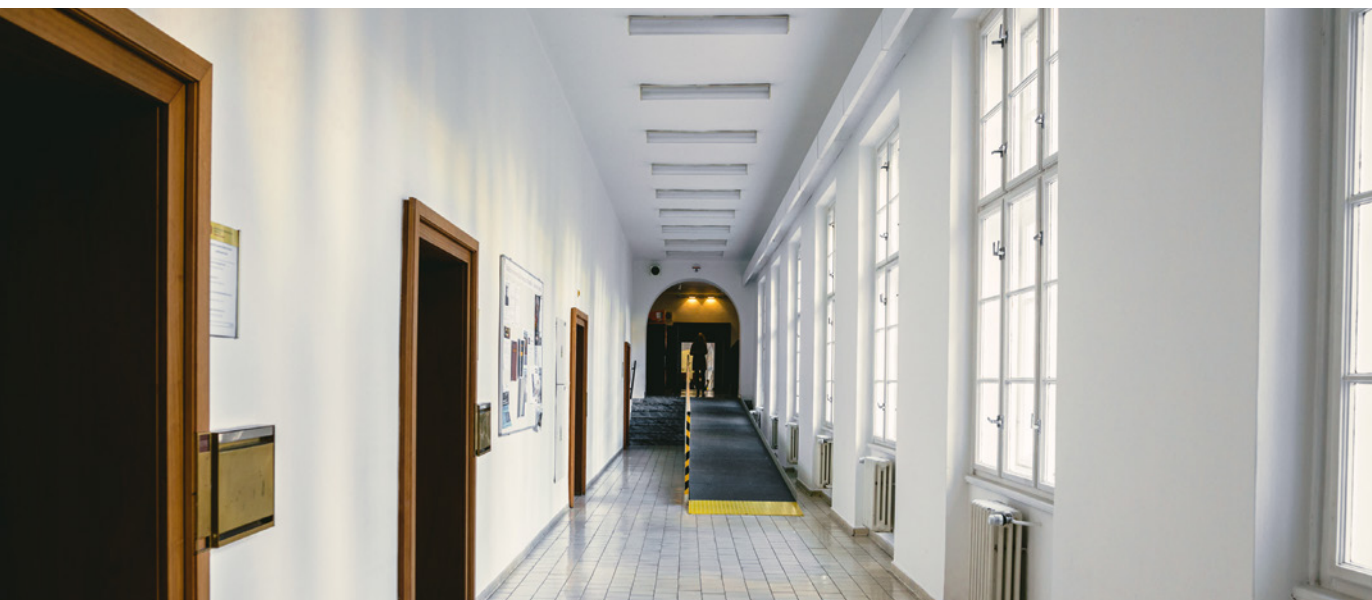

foto: Vu Minh Hieu